Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 182 (8172). ● 24 сентябрь, 1983 йил ● ШАНБА ● Баҳоси 3 тийин

ОБЛАСТЬ МАТБУОТ МАРКАЗИ ХАБАР ҚИЛАДИ:

ТАШАББУСКОР ТАШАББУС КЎРСАТМОҚДА

● ЧИНОЗ. Моҳир механизатор, ташаббускор бригада бошлиғи Эркин Очиловнинг номи бутун областимизга танилган. У ҳар йили ўзига биркитилган майдонлардан мўл ҳосил олишга эришмоқда. Бунга у механизациядан самарадорлик билан фойдаланаётганлиги туфайли муваффақ бўлаётир.

Бу йил ҳам бригада далаларида ғўза парвариши юксак савияда ташкил этилди. Гектарларда белгиланган миқдордаги кўчат сақлаб қолинди. Ҳар туп ғўза серҳосил қилиб ўстирилди. Дефолиация ўз муддатида сифатли амалга оширилди. Ҳар гектаридан 60 центнердан ҳосил олишга сўз берган миришкорлар асосий ҳосилни машинада териб олиш учун курашмоқдалар.

Бундан тўрт кун илгари бригадир Эркин Очилов ўз «зангори кема»сини далага олиб чиқди. Пайкаллар теримга яхши тайёрланган эди. Шунинг учун ҳам унинг агрегати юқори унум билан ишламоқда. Ҳар куни хирмонга 8 тоннага етказиб «оқ олтин» тўкмоқда. Эркин Очилов мавсумда 200 тонна пахта териш мажбуриятини олган.

АГИТБРИГАДА ДАЛА КЕЗАДИ

● **ОҚҚЎРҒОН.** **Область «Билим» жамияти, область касаба союзлари Совети, область комсомол комитети томонидан уюштирилган агитбригада пахтакорларга маданий хизмат кўрсатмоқда. Унинг составида лекторлар, сиёсий ахборотчилар, бадиий ҳаваскорлар бор.**

Агитбригада уч кун давомида Оққўрғон районн колхоз ва совхозларини айланди. Тушлик дам олиш пайтида пахтакорлар меҳмони бўлди. Турли сиёсий, иқтисодий, социал темада лекциялар уюштирилди. «Оққўрғон», С. Сегизбоев номли совхозлар, Охунбобоев номли колхозларда ҳаваскорлар пахтакорларга концерт қўйиб бердилар.

Агитбригада дала кезишни давом эттирмоқда.

ТОШКЕНТ РУҲИ БАРҚАРОР

Олтин куз қучоғида ўзининг икки минг йиллик улуғ ёшини нишонлаётган қадимий ва навқирон Тошкентимиз бугун янги тантаналар оғушида. Унинг байрам либосига бурканган кенг бағрида икки қитъа — Осиё ва Африка мамлакатларининг ёзувчилари, адабиётнинг йирик намояндалари тўпланишди. Улар бундан роса 25 йил аввал, худди шундай куз палласида Тошкентга биринчи бор ташриф буюришган эди. Икки қитъа ёзувчиларининг биринчи конференциясида ўттиздан ортиқ Шарқ мамлакатларидан 200 дан кўпроқ вакил қатнашганди.

Тошкентда бўлиб ўтган икки қитъа қалам соҳибларининг биринчи конференцияси Осиё ва Африка мамлакатлари халқларининг маданияти, ижодий кучлари ҳаётида катта воқеа бўлди. Худди ўшанда вужудга келган «Тошкент руҳи» икки қитъа прогрессив ёзувчиларининг дўстлик ва қардошлиги руҳи, замонамиз адабий ҳаётидаги интернационализм ва демократия руҳидир. Ана шу ҳамкорлик, ижодий учрашув ўтган йиллар ичида ҳар икки қитъа адабиётини янги мазмун, янги-янги мавзулар билан бойитди. Халқ тақдирини ўзларининг асосий мавзулари деб билган тараққийпарвар ёзувчиларни янги асарлар ёзишга илҳомлантирди. Турли маслакдаги ёзувчилар, эътиқодларидан қатъий назар ўзларини оддий халқ турмушининг қаламкашлари деб биладилар, ўз мамлакатларидаги социал тараққиёт ва меҳнаткаш ватандошларининг истиқболлари учун курашда адабиётнинг, ўз ижодий ҳиссаларининг нақадар қадрли, қудратли куч эканини ҳис этадилар.

«Тошкент руҳи» инсониятнинг эзгу орзу-умидлар тароналари бўлиб янгради. Улкан адиблар башариятнинг келажак тақдирида кўп нарса ўзларига, бадиий сўз санъаткорларига боғлиқ эканлигини тўғри тушундилар. Шунинг учун ҳам улар ёзувчига халққа хизмат қилиш ва унинг меҳру муҳаббатига сазовор бўлишдан ҳам ортиқроқ бахт йўқ деб биладилар. Икки қитъа адабий ҳаракатчилигининг атоқли намояндаларидан анголалик адиб Агостиньо Нето, вьетнамлик Тоа Хоай, покистонлик Файз Аҳмад Файз, Жанубий африкалик Алекс Ла Гума, мисрлик Абдураҳмон ал-Хомисий, сенегаллик Сембен Усмон, фаластинлик Маҳмуд Дарвишларнинг номларини прогрессив инсоният эндиликда зўр ҳурмат билан тилга олади, уларнинг асарлари оддий меҳнаткаш халқларнинг энг севимли китобларига айланган.

Адабий ҳамжиҳатлик йилдан-йилга кенг қулоч ёзмоқда. Адиблар ўз олдиларида янги муҳим вазифалар турганлигини чуқур ҳис этиб, миллий маданиятларини ривожлантиришда зиммаларига катта масъулиятлар юкланганлигини яхши биладилар. Тошкентга тўпланган икки қитъа адиблари миллий маданиятларни ривожлантириш масаласини муҳокама қиладилар. Бу масаланинг муҳимлиги шундаки, у ижтимоий ҳаракат масалалари билан чамбарчас боғланган. Осиё ва Африка қитъаларидаги жуда кўп мамлакатларнинг халқлари миллий мустақилликка эришиб, янги ҳаёт, маданий тараққиёт учун актив кураш олиб бораётганликлари жаҳонга маълум. Прогрессив қалам соҳиблари ҳозирги кунда худди ана шу курашнинг олдинги сафларида турибдилар.

Империалистлар, капитализм дунёси, уларнинг урушқоқ малайлари жаҳонни таҳлика остида қолдириш, ядро уруши хавфини кучайтириш учун қуролланишни авж олдирмоқдалар. АҚШ ва унинг шериги бўлган капитал мамлакатларнинг империалистик доиралари она заминимизни турли жойларида уруш ўчоқларини пайдо этмоқдалар. Сальвадор, Никарагуа, Ливанда қон тўкилмоқда, халқларнинг озодлик ва мустақиллигига хавф туғдирилмоқда. Буюк социалистик ҳамдўстликка, пролетар интернационализмга раҳна солишга тиш-тирноқлари билан уринмоқдалар. Жаҳон халқлари тинч, осойишта яшашни истайдилар, шунинг учун ҳам улар ядро ва бошқа оммавий қирғин қуролларини, янги жаҳон уруши хавфини даф қилишни қатъий талаб қилмоқдалар, бу мақсад йўлида курашмоқдалар. Тинчлик ва осойишталик учун курашаётган халқларнинг олдинги сафларида бораётган адабиёт вакиллари ўз ижодий кучларини уруш оловини ёқувчиларга қарши қаратмоқдалар, тинчликни инсониятнинг энг муқаддас тилаги сифатида жаҳон бўйлаб куйламоқдалар. Уларнинг овозига барча тинчликсевар халқлар жўр бўлмоқдалар.

Тошкент анжуманига йиғилган икки қитъа ёзувчилари курашчан адабиёт, унинг тинчлик, инсонпарварлик, миллий озодлик ва тараққиётга хизмат қилиши тўғрисидаги гурунгларда қатнашадилар ёзувчи ижодининг ва ижтимоий фаолиятининг мамлакат ва халқ ҳаётида тутган ўрни ва роли ҳақида фикр юритадилар. Икки қитъа ёзувчиларининг бугунги кунда Тошкентда яна тўпланишлари уларнинг эзгу ниятлари йўлида — тинчлик ва халқлар ўртасидаги дўстликдан иборат муқаддас манфаатларини ҳимоя қилиш, турли мамлакат халқларини бир-бирига янада яқинлаштиришдек олижаноб ишга хизмат қилади.

Атоқли ёзувчимиз, йирик партия ва давлат арбоби, ижодий ҳамкорлик, халқлар ўртасидаги дўстлик, қардошликни мустаҳкамлашнинг толмас курашчиси, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидов шундай деган эди: «Тарих ёзувчилар зиммасига улуғвор бурч юклагандир. Уларнинг бурчи — Шарқ халқларининг миллий озодлик курашига муносиб ҳисса қўшишдан, барча халқларнинг озодлиги ва мустақиллиги учун, Осиё ва Африка халқларининг қадимги, ўзига хос маданиятини қайта тиклаш ва янада яшнатиш учун, уларнинг кўп асрлик шонли традицияларга эга бўлган маданий ва адабий алоқаларини қайта тиклаш ва ривожлантириш учун авж олаётган буюк жангнинг ҳақиқий куйчилари бўлишдан иборат».

Тошкентда бўладиган бу сафарги анжуманда бундан чорак аср илгари шаҳримизга келган улкан сўз усталари билан бирга ёш ижодкорлар ҳам иштирок этадилар. Улар устозлари билан бирга халққа, тинчликка хизмат қилишдек олижаноб ғояларнинг содиқ тарғиботчилари бўлиб қолишларидан умидвормиз.

Анжуман қатнашчилари шаҳримизда меҳмон бўлиб турганларида ўз китобхонлари билан учрашадилар, ижодий ташкилотларда, кўп миллатли совет адабиётининг бу ерга келган вакиллари билан мусоҳибада бўладилар, адабий давраларда жаҳон адабиётининг равнақи учун, унинг хизмати ҳақида ўз фикр-мулоҳазаларини ўртоқлашадилар. Эртадан кейин В. И. Ленин номли СССР Халқлари дўстлиги саройида очиладиган бу конференцияда 60 дан ортиқ Африка ва Осиё мамлакатлари ҳамда Европа ва Америкадан келган меҳмонлар иштирок этиши кутилмоқда.

Тошкент форумининг ялпи йиғилишларида икки қитъа қалам соҳиблари ҳаракатининг миллий маданиятлари ўзаро таъсири ва бир-бирини бойитишнинг кенгайишига қандай ҳисса қўшаётганлиги, бадиий таржима масалалари ва шу каби актуал проблемалар муҳокама қилинади.

Бу сафарги конференция ҳам Осиё ва Африка ёзувчиларининг адабий ҳаракатчилиги тарихида муҳим босқич бўлиб қолади. Ижодий кучлар сафларининг янада кенгайиши, тинчлик, дўстлик ва истиқбол ҳақида янги асарлар яратилишига илҳом бериши, икки қитъа ёзувчиларининг халқаро алоқалари тарихи китобига янги ёрқин саҳифалар бўлиб кириши муқаррар. Бу конференция «Тошкент руҳи» барқарор эканлигини бутун жаҳонга яна бир карра намойиш этади.

ОСИЁ ва Африка ёзувчиларининг VII конференциясида иштирок этиш учун республикамиз пойтахтига таниқли шоир, прозаик ва драматурглар етиб келдилар.

Суратда: меҳмонлар ўзбек адиблари билан.

А. Кошкин фотоси. (ЎзТАГ).

ТОШКЕНТДАГИ В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА 26 СЕНТЯБРЬ КУНИ ОСИЁ ВА АФРИКА МАМЛАКАТЛАРИ ЁЗУВЧИЛАРИНИНГ VII КОНФЕРЕНЦИЯСИ ТАНТАНАЛИ РАВИШДА ОЧИЛАДИ. КОНФЕРЕНЦИЯ ҚАТНАШЧИЛАРИГА АЛАНГАЛИ САЛОМ!

ИЛҒОРЛАРГА БАЙРОҚЛАР

ТОШКЕНТ область партия комитети, область ижроия комитети, область касаба союзлари Совети ва область комсомол комитети районлар, колхозлар ва совхозлар ўртасида пахта йиғим-теримини ташкил этиш ва уни давлатга топшириш бўйича ўтказилаётган социалистик мусобақанинг 1983 йил 21 сентябргача бўлган якунини кўриб чиқдилар.

Область партия комитети, область ижроия комитети, область касаба союзлари Совети ва область комсомол комитетининг кўчма Қизил байроқлари қуйидагиларга берилди:

Бекобод районига (район партия комитетининг секретари Хатамов, район ижроия комитетининг раиси Қодиров, район агросаноат бирлашмаси Советининг раиси Исабоев, қишлоқ хўжалиги ходимлари касаба союзлари район комитетининг раиси Қодиров, район комсомол комитетининг секертари Расулов, «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг бошлиғи Умиров ўртоқлар). Бу район давлатга пахта сотиш йиллик планни 9,02 процент бажарди. Шу жумладан машина терими плани 0,28 процент бажарилди. Сентябрь ойининг тўртинчи беш кунлигида йиллик пахта тайёрлаш планига нисбатан давлатга 5,89 процент, шу жумладан машина терими планига нисбатан 0,28 процент пахта топширилишини таъмин этди.

Бўка районидаги Фрунзе номли колхозга (раиси Қулмирзаев, партия ташкилоти секретарининг ўринбосари Турсунқулов, касаба союз комитетининг раиси Ҳошимов, комсомол ташкилотининг секретари Давидов ўртоқлар). Бу колхоз давлатга пахта сотиш йиллик планини 26,18 процент бажарди, шу жумладан машина терими плани 23,33 процент адо этилди, сентябрнинг тўртинчи беш кунлигида планга нисбатан давлатга 20,0 процент, шу жумладан машина терими планига нисбатан 22,14 процент пахта топширилишни таъмин этди.

Байроқ Янгийўл районидаги Ленин номли колхоздан олиб берилади.

Ғалаба районидаги «Победа» колхозига (раиси Пак, партия ташкилотининг секретари Калтурсунов, касаба союз комитетининг раиси Нурбеков, комсомол ташкилотининг секретари Мелибоев ўртоқлар). Бу колхоз давлатга пахта сотиш йиллик планини 17,44 процент, шу жумладан машина терими планини 17,33 процент бажарди, сентябрнинг тўртинчи беш кунлигида йиллик планга нисбатан 14,55 процент, шу жумладан машина терими планига нисбатан 14,63 процент пахта топширилишини таъминлади.

Байроқ Янгийўл районидаги «Партия XXI съезди» колхозидан олиб берилади.

Область партия комитети, область ижроия комитети, область касаба союзлари Совети, область комсомол комитетининг кўчма Қизил байроғи **Бекобод районидаги Колпакова номли совхозда** (директори Тўлибоев, партия ташкилотининг секретари Тожиқулов, касаба союз комитетининг раиси Санабоев, комсомол ташкилотининг секретари Кенташев ўртоқлар) қолдирилди. Бу совхоз давлатга пахта сотиш йиллик планини 23,16 процент, шу жумладан машина терими планини 2,78 процент бажарган, сентябрнинг тўртинчи беш кунлигида планга нисбатан 12,73 процент, машина терими планига нисбатан эса 2,78 процент пахта топширилишини таъминлаган.

Область план бўлимига социалистик мусобақа илғорларига сотиш учун Бекобод районига, Бўка районидаги Фрунзе номли, Ғалаба районидаги «Победа» колхозларига, Бекобод районидаги Колпакова номли совхозга биттадан енгил автомашина ажратиш топширилди.

* * *

Область партия комитети, область ижроия комитети, область касаба союзлари Совети, область комсомол комитети районлар, колхозлар, совхозлар, луб заводлари, луб тайёрлаш пунктлари ўртасида каноп ўриш ва давлатга топшириш юзасидан ўтказилаётган социалистик мусобақанинг 1983 йил 21 сентябргача бўлган якунини кўриб чиқдилар.

Область партия комитети, область ижроия комитети, область касаба союзлари Совети ва область комсомол комитетининг кўчма Қизил байроғи **Бўстонлиқ районида** (район партия комитетининг секретари Ҳайдуров, район ижроия комитетининг раиси Айдарқулов, район агросаноат бирлашмаси Советининг раиси Саидкаримов, қишлоқ хўжалиги ходимлари касаба союзлари район комитетининг раиси Ишметов, район комсомол комитетининг секретари Оқилов ўртоқлар) қолдирилди. Бу район давлатга каноп сотиш йиллик планини 63,1 процент бажарган. Сентябрь ойининг тўртинчи беш кунлигида йиллик планга нисбатан давлатга 20,9 процент каноп сотилишини таъмин этган.

Область партия комитети, область ижроия комитети, область касаба союзлари Совети ва область комсомол комитетининг кўчма Қизил байроғи **Бўстонлиқ районидаги Жданов номли колхозда** (раиси Абдухолиқов, партия ташкилотининг секретари Абдуллаев, касаба союз комитетининг раиси Тожибоев, комсомол ташкилотининг секретари Тосданбеков ўртоқлар) қолдирилди. Бу колхоз давлатга каноп сотиш йиллик планини 63,2 процент бажарган, сентябрнинг тўртинчи беш кунлигида йиллик планга нисбатан 19,9 процент каноп топширилишини таъмин этган.

Область партия комитети, область ижроия комитети, область касаба союзлари Совети ва область комсомол комитетининг кўчма Қизил байроғи **Янгийўл районидаги Новомихайловск луб заводига** (директори Мустафоқулов, партия ташкилотининг секретари Йўлдошев, касаба союз комитетининг раиси Сайтхалилова, комсомол ташкилотининг секретари Қирғизбоев ўртоқлар) берилди. Бу завод каноп қабул қилиб олиш йиллик планини 80,1 процент бажарган, сентябрнинг тўртинчи беш кунлигида йиллик планга нисбатан 14,6 процент каноп қабул қилиб олган.

Область план бўлимига Бўстонлиқ районига, шу райондаги Жданов номли колхозга, Янгийўл райондаги Новомихайловск луб заводига социалистик мусобақа илғорларига сотиш учун биттадан енгил автомашина ажратиш топширилди.

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА ШУ ЙИЛ 23 СЕНТЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

Биринчи устун — районлар, иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта, учинчи устун — мавсум бошидан буён, тўртинчи устун — шу жумладан бир кунда машинада, бешинчи устун — мавсум бошидан буён (планга нисбатан процент ҳисобида)

Бекобод	1,70	12,29	0,36	0,88
Бўка	2,10	12,22	1,82	4,81
Янгийўл	1,32	12,01	0,36	1,36
Оққўрғон	1,90	11,30	1,80	4,84
Коммунистик	1,59	10,99	1,17	3,13
Пискент	1,36	10,29	—	—
Чиноз	1,25	9,50	0,53	1,13
Ўрта Чирчиқ	1,12	8,52	1,21	2,13
Ғалаба	1,36	7,29	1,35	5,05
Область бўйича:	1,58	10,54	1,05	2,88

«ПЕДАГОГ»НИНГ ТОННАЛАРИ

● ПИСКЕНТ. Биз ҳаммамиз пахтакормиз! Бу шиор ҳозирги пайтда ҳар бир қишлоқ аҳли, билагида кучи, юрагида ўти бор ҳар бир меҳнаткашнинг дилига чўғ солган. Ҳамманинг фикри-ёди етиштирилган «оқ олтин» ҳосилини тезроқ йиғиштириб олишга қаратилган. Бу соҳада Охунбобоев номли колхозда ҳам ибратли ишлар амалга оширилмоқда. Педагоглар, комсомол-ёшлардан ташкил топган зарбдор отрядга 100 киши уюшган. Отряд аъзолари далаларда зарбдорчасига меҳнат қилмоқдалар. Кундан-кун суръатга суръат қўшмоқдалар. Кеча ҳисоб-китоб қилиб кўрилганида бу отряд чевар теримчилари ҳар бири ўртача 65 килограммдан «оқ олтин»ни хирмонга тўкканлиги маълум бўлди. Ҳозиргача хирмонга 47 тоннадан ортиқ пахта териб топширдилар. Ўзаро мусобақада Шоҳида Абдуқаюмова, Ҳалима Каримова, Озода Баратова сингари ўртоқлар пешқадамлик қилмоқдалар. Улар ҳар куни 100—120 килограммдан ошириб пахта термоқдалар.

«Педагог» зарбдор суръат билан олдинга интилмоқда.

БИР КУНДА 6 ПРОЦЕНТ

● **БЎКА.** **Район пахтакорлари бу йил ҳам пешқадамлар сафидан мустаҳкам ўрин олиш учун астойдил курашмоқдалар. Кўпчилик хўжаликларда машина терими авж олдириб юборилди. Шу туфайли ҳам хирмонга барака кирмоқда.**

Кунлик суръатда «Партия XIX съезди» колхози пахтакорлари пешқадамлик қилмоқдалар. Ҳозирги кунда бу колхоз далаларида 23 та терим машинаси ишламоқда. Ҳар бир машина билан ўртача ҳисобда 8 тоннадан пахта терилмоқда. Ўтган куни колхозда йиллик планнинг олти проценти миқдорида пахта тайёрланди. Ш. Исмоилов, С. Саидғаниев, Ш. Санақулов сингари механик-ҳайдовчилар энг юқори кўрсаткичга эришдилар. Улар хирмонга ўртача 10 тоннадан пахта тўкдилар.

ДЎСТОНА СУҲБАТ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов 23 сентябрда Ўзбекистонда Монголия Халқ Республикаси кунларининг қатнашчиларини қабул қилди.

Бўлиб ўтган дўстона суҳбатда Ўзбекистон меҳнаткашлари КПСС XXVI съезди қарорларини, СССРнинг Озиқ-овқат программасини, беш йилликнинг шу йили учун қабул қилган социалистик мажбуриятларни қандай амалга ошираётганликлари тўғрисида, мўл пахта ҳосилини қандай йиғиб териб олаётганликлари ҳақида сўзлаб берилди.

Суҳбат чоғида Ўзбекистон ва Монголия меҳнаткашлари бир-бирлари билан қардошлик алоқалари боғлаганликлари таъкидлаб ўтилди. Ўзбекистон халқлари Монголиянинг социалистик ҳамдўстликни мустаҳкамлашга, халқаро кескинликни юмшатиш ва мустаҳкам тинчлик учун, Осиёда, бутун планетада тинчлик ва хавфсизлик учун курашга қўшаётган ҳиссасини юксак қадрламоқдалар. КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Ю. В. Андропов билан МХРП Марказий Комитети Бош секретари, МХР буюк Халқ Хурали Президиумининг Раиси ўртоқ Ю. Цеденбалнинг учрашувида қайд этиб ўтилганидек, бизнинг партияларимиз ва мамлакатларимиз «Совет ва монгол халқлари ўртасида бузилмас дўстлик, беғараз ўзаро ёрдам, мустаҳкам ғоявий бирлик анъаналарига асосланган қардошлик муносабатларини бундан буён ҳам ривожлантириб чуқурлаштираберадилар».

Замонавий кўп тармоқли экономикани вужудга келтиришда, МХРП XVIII съездининг қарорларини, еттинчи беш йилликнинг план топшириқларини амалга ошираётган халқнинг маданияти ва фаровонлигини юксалтириш соҳасида халқ Монголиясининг муваффақиятлари республика меҳнаткашларини астойдил қувонтирмоқда. Улар 100 хилдан кўпроқ номдаги саноат буюмлари Ўзбекистондан Монголияга етказиб берилаётганлиги билан фахрланадилар. Монголия корхоналарининг маҳсулоти республикада жуда яхши шуҳрат қозонди. «Салют—6»—«Союз» орбитал илмий-тадқиқот комплексининг учиши Ўзбекистон билан Монголия дўстлигининг рамзи бўлиб қолди. Монгол халқининг фарзанди космонавт Ж. Гуррагча билан бизнинг юртдошимиз космонавт В. Жонибеков ана шу комплексда бирга ишладилар.

Ўзбекистонда МХР кунлари, деди Ш. Р. Рашидов, совет ва монгол халқларининг дўстлигига қўшилган янги муҳим ҳисса бўлади. В. И. Ленин билан Д. Сухэ-Батор шу дўстликка асос солган эдилар.

Ўзбекистонда МХР кунларига келган делегациянинг бошлиғи, МХРП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари, монгол-совет дўстлиги жамияти марказий кенгашининг раиси Дамдингийн Гомбожав самимий ва шодиёна кутиб олинганликлари учун сидқидилдан миннатдорчилик изҳор этди, Тошкентда очилаётган МХР кунлари совет ва монгол халқлари қардошлигининг байрами, улар ўртасидаги бузилмас дўстликнинг янги ёрқин далили бўлиб қолади, деб ишонч билдирди.

Суҳбатда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

НАЙРАМДАЛ — ДЎСТЛИК — ДРУЖБА

МОНГОЛИЯ ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ССРдаги КУНЛАРИ ТАНТАНАЛИ ОЧИЛДИ

Совет ва монгол халқларининг В. И. Ленин билан Д. Сухэ-Батор асос солган дўстлиги улуғ ва мустаҳкамдир. Бу дўстлик солномасига кўпгина ёрқин саҳифалар ёзилган. Ўзбекистон диёрида бошланган байрам — Монголия Халқ Республикасининг Ўзбекистон ССРдаги кунлари шу дўстликнинг яна бир ёрқин саҳифаси бўлди. 23 сентябрь куни Тошкентда Алишер Навоий номидаги опера ва балет театрида шу кунларни тантанали очиш маросими бўлди. Республика пойтахти меҳнаткашларининг намояндалари қардош социалистик мамлакат вакилларини самимий кутиб олдилар.

Найрамдал, Ах дуу — Дўстлик ва қардошлик сўзлари монгол, ўзбек, рус тилларида янгради.

Йиғилишни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари О. У Салимов очди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев Монголия Халқ Республикасининг вакилларини табриклаб, нутқ сўзлади.

Чет эллар билан дўстлик ва маданий алоқа Ўзбекистон жамияти правлениеси

(Давоми 2-бетда)

НАЙРАМДАЛ — ДЎСТЛИК — ДРУЖБА

(Боши 1-бетда).

нинг раиси И. Х. Тўхтахўжаева, В. П. Чкалов номли Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг мастери, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. И. Ломакин халқ республикасидан келган дўстларни табрикладилар.

Сўзга чиққан нотиқлар олтмиш йилдан кўпроқ вақтдан бери Совет Иттифоқи билан Монголия Халқ Республикаси ўртасида давом этиб келаётган беғараз дўстлик ҳақида гапирдилар, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ю. В. Андропов билан МХРП Марказий Комитетининг Бош секретари, Буюк халқ хурали Президиумининг Раиси Ю. Цеденбалнинг Москвадаги учрашуви шу дўстликни ривожлантириш ва чуқурлаштириш учун бениҳоя муҳим аҳамиятга эга эканлиги таъкидланди.

Тантанали йиғилиш қатнашчилари халқ Монголияси турмушнинг барча соҳаларида эришган муваффақиятлар Ўзбекистон меҳнаткашларини астойдил қувонтираётганини айтдилар. Совет кишилари Монголиянинг тинчлик учун ва халқаро кескинликни юмшатиш учун курашга қўшаётган ҳиссасини юксак қадрлайдилар, «Осиёда ва Тинч океан районида тинчлик ва хавфсизлик учун» деган мавзуда яқинда Улан Баторда ўтказилган халқаро конференция мана шу ҳиссанинг кўринишларидан бири бўлди. Монголиянинг Осиё ва Тинч океан мамлакатлари ўртасида ўзаро ҳужум қилмаслик ва куч ишлатмаслик тўғрисидаги даъватини тинчликсевар жамоатчилик ғоят маъқуллаб кутиб олди.

Барча совет кишилари каби, дейишди нотиқлар, Ўзбекистон ишчилари, колхозчилари, зиёлилари ҳам партиянинг доно ички ва ташқи сиёсатини якдиллик билан қўллаб-қувватламоқдалар, КПСС ленинчи Марказий Комитети халқаро кескинликни юмшатиш, янги уруш хавфининг олдини олиш борасида ўтказиб келаётган йўлни астойдил маъқулламоқдалар. Улар ўзларининг илҳомбахш меҳнати билан барча халқларга тинчлик учун курашда ишончли машъал бўлиб хизмат қилаётган жонажон давлат қудратини мустаҳкамламоқдалар.

Ўзбекистон меҳнаткашлари Монголияда социализм қуриш ишига ҳисса қўшаётганликлари билан фахрланадилар. Юздан ортиқ номдаги маҳсулот — тўқимачилик машиналари, пармалаш ускуналари, осма кранлар, компрессор станциялари, ип газлама, чинни Ўзбекистондан Монголияга юборилмоқда. Ўзбек ва монгол олимлари химия, математика, қишлоқ хўжалик экинлари селекцияси, гелиофизика соҳасида биргаликда тадқиқотлар ўтказишмоқда. Мана ўттиз беш йилдирки, республика олий ўқув юртларида Монголия ёшлари ўзбек йигит ва қизлари билан бирга таълим олмоқдалар. Қардош мамлакатнинг халқ хўжалигида ишлаб турган юзлаб мутахассислар Тошкент институтларининг дипломларини олиб борганлар. Тошкент хореография билим юрти Монголия учун санъатнинг янги тури — классик балетнинг қалдирғоч артистларига катта саҳнага чиқиш учун йўлланма берди.

МХР кунларининг тантанали очилиши маросимида делегация раҳбари — МХРП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари, монгол-совет дўстлиги жамияти марказий кенгашининг раиси Дамдингийн Гомбожав нутқ сўзлади.

Мен МХРП Марказий Комитети, МХР Буюк халқ хурали Президиуми ва Министрлар Совети номидан, бутун монгол халқи номидан совет Ўзбекистонининг барча меҳнаткашларига оташин қардошлик саломи топширишдек юксак шарафга муяссарман. МХРП Марказий Комитетининг Бош секретари, МХР Буюк халқ хурали Президиумининг Раиси ўртоқ Ю. Цеденбалдан барча ўзбек дўстларга энг яхши тилаклар билдириш ҳам менга қувонч бахш этади. Бу ерда партиямиз билан халқимиз шаънига айтилган самимий сўзларни, МХРнинг ютуқларига берилган юксак баҳони, ҳамма жойда бизга астойдил эътибор билан қаралаётганини совет кишиларининг монгол халқига нисбатан чинакам қардошларча меҳр-муҳаббат ва дўстлик туйғуларининг ифодаси, деб биламиз. Бугунги учрашув совет Ўзбекистонининг пойтахти — Тошкентда ўзбек халқи ижодий бунёдкорлик меҳнатининг мужассами, кўп миллатли улуғ советлар мамлакатидаги барча халқлар ленинча дўстлигининг тимсоли бўлмиш мана шу қадимий, аммо абадий навқирон шаҳарда ўтаётганлиги бизни айниқса қувонтиради.

Шу йилнинг июлида бизнинг халқимиз совет халқи билан, социалистик мамлакатлардаги бошқа халқлар билан биргаликда Улуғ Октябрь социалистик революциясининг бевосита таъсирида ғалаба қозонган Монголия Халқ революциясининг 62 йиллигини кенг нишонлади. Кураш ва бунёдкорлик билан ўтган мана шу йилларнинг ҳаммаси мобайнида монгол халқи ўзининг энг содиқ дўсти ва иттифоқчиси — социализм ва коммунизм йўлига биринчи бўлиб қадам қўйган улуғ совет халқининг қудратли елкасига, унинг беғараз интернационал ёрдами ва мададига доимо таяниб келди, бу ёрдам ва мадад МХР озодлиги ва мустақиллигининг ишончли гарови, унинг янада ривож ва равнақ топиши гарови бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади.

Делегация бошлиғи МХРП XVIII съезди қарорларини, еттинчи беш йиллик топшириқларини Монголия меҳнаткашлари қандай бажараётганликлари ҳақида гапирди.

Улуғ совет халқининг коммунистик қурилишдаги буюк муваффақиятлари социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг халқлари, бутун тараққийпарвар инсоният учун илҳом манбаи бўлиб хизмат қилмоқда. Жаҳон халқлари Совет Иттифоқини ўзларининг энг содиқ дўсти деб, тинчлик учун, миллий ва социал озодлик учун, ҳуқуқсизликка ва инсон инсонни эксплуатация қилишининг ҳамма шаклларига қарши курашда ишончли таянч ва йўлчи юлдуз, деб биладилар.

Тараққийпарвар инсоният, шу жумладан монгол халқи, — деди Дамдингийн Гомбожав, КПСС билан Совет давлатининг изчил тинчликсеварлик йўлини, уларнинг тинчликни сақлаб қолиш ва мустаҳкамлаш, қуролланиш пойгасини жиловлаш, термоядро фалокати хавфини тугатиш йўлидаги актив, тинимсиз куч-ғайратларини ва неча марталаб қилган амалий таклифларини тўла-тўкис қўллаб-қувватлайди. Совет Иттифоқининг янги олижаноб ташаббуслари халқаро муносабатлар тарихига, КПСС билан Совет давлатининг ленинча тинчликсеварлик сиёсати солномасига зарҳал ҳарфлар билан ёзилгусидир.

Тошкентни ҳақли равишда тинчлик ва дўстлик шаҳри, деб атайдилар. Биз ҳам бу ерда инсоният янги жаҳон уруши даҳшатларини қайтадан кўрмаслиги учун монгол халқи ўзига боғлиқ бўлган ҳамма ишни қилади, деб ифтихор билан айта оламиз.

Йиғилишда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Г. Анисимкин, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Р. Х. Абдуллаева, Қ. А. Аҳмедов, М. Т. Турсунов, А. Р. Хўжаев иштирок этдилар. Йиғилишда МХР Министрлар Совети раисининг ўринбосари, маданият министри, монгол-совет дўстлиги жамияти марказий кенгаши раисининг ўринбосари Дондогийн Цэвэгмид, Монголия делегациясининг бошқа аъзолари, совет-монгол дўстлиги жамияти правлениесининг раиси, икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони, СССРнинг космонавт учувчиси В. В. Горбатко, МХРнинг Тошкентдаги Бош консули Пунцагийн Дэчин ҳозир бўлдилар.

МХРнинг Ўзбекистон ССРдаги кунлари тантанали очилиши маросимидан кейин монгол артистлари катта байрам концерти қўйиб бердилар. Қардош мамлакат саҳна усталари тошкентликларга халқ қўшиқлари ва замонавий ашулалардан, тароналар ва рақслардан, санъатнинг ҳамма жанрларига мансуб байрамона томошалардан иборат ранго-ранг гулдаста тортиқ қилдилар. Концертда тинчликни, совет ва монгол халқларининг мустаҳкам дўстлигини шарафловчи сўзлар янгради. Монгол шоири Цэдэндорж: «Мазлум монголларга Ильич дўстлик қўлини узатиб, тўғри йўлни кўрсатди, шу бўлдию, биз совет халқи билан чамбарчас бирлашдик!» деган сўзлар билан бу улуғ дўстликни мадҳ этган эди.

(ЎзТАГ).

ЭРТАГА — МАШИНАСОЗЛАР КУНИ

ПАХТАКОРЛАР ОҒИРИНИ ЕНГИЛ ҚИЛАМИЗ

Деҳқоннинг ташвишлари тўлиб-тошган кунлар бошланди. Йўқ, фақат ташвишлари эмас, енг шимариб энтикиб-энтикиб меҳнат қиладиган, далаларга тикилиб кўзи қувнайдиган дамлар етиб келди: пахтазорлар бир текисда оппоқ. Кўзни қамаштиргудек. Даланинг бир этагидан хирмон томон келаётган «зангори кема»лар бункери лиммолим. Бу — фидокорона меҳнатнинг баракали ҳосили. Демак, салмоқли хирмон уйилади. Ана шу хирмон уйишда «зангори кема»лар самарали хизмат кўрсатиши аниқ. Шу боисдан биз — машинасозлар ҳам бу мавсумни орзиқиб кутамиз. Қўш унум, юксак суръат билан ишлашга ҳаракат қиламиз. Кўзланган мақсадимиз эса битта — деҳқон меҳнатига камарбаста бўлаётган терим агрегатларини далаларга кўпроқ етказиб бериш.

Бугун заводимиз, шунингдек бошқа машинасозлик корхоналари меҳнат аҳли ана шу манзарани кузатиш билан бирга амалга оширилган ишларни сарҳисоб қилар экан анъанавий байрам — Машинасозлар кунини меҳнатда юқори натижаларга эришган ҳолда қаршилаётганидан қувонади, ўз меҳнатидан қониқиш ҳосил қилади.

Шу йилнинг ўтган ойлари давомида пахтакор хўжаликларга 3 мингга яқин пахта териш комбайнлари, қарийб 500 дона пахта ортгичлар, 700 дан зиёд кўрак чувиш машиналари, 300 га яқин пахта подборшчиклари етказиб берилди. Бу рақамларни ўтган йилги кўрсаткичларга солиштиргудек бўлсак, ишимизда силжиш ясалганлиги яққол кўзга ташланади. Бунинг боиси аввало социалистик мусобақанинг авж олдирилишида бўлса, иккинчи томондан илғор иш усулларидан кенг фойдаланиш туфайлидир.

Маълумки, меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашнинг бригада формаси унумдорликни оширишдаги муҳим омиллардан бири бўлиб қолди. Шунинг учун корхонамизда бу илғор иш методидан кенг фойдаланишга киришилди. Заводимизда бу усулни қўллаш аввало ремонтчи ишчиларни бригадаларга бириктириб, уларнинг ишига ишбай-мукофотли ҳақ тўлаш орқали бошланди. Бу энг тўғри йўллардан бири эди. Чунки бош механик ва бош энергетик хизмати цехларида кадрлар масаласи жиддий муаммолардан бирига айланиб қолган эди. Бундан ташқари, ремонтчилар меҳнатининг унумдорлиги жуда паст, иш ҳақи эса бошқа цехларнинг ўртача маошидан бирмунча кам эди.

Бу усулнинг биринчи синов босқичида ремонтчиларга амалдаги ишлаган вақтига қараб ҳақ тўлай бошланди. Кейинчалик амалий кузатишлардан сўнг, ремонтчиларнинг бўш туриб қолиш ҳолларини ҳам ҳисобга олиш керак деган хулосага келдик. Шундан сўнг иш ҳақи ва мукофот бригада аъзолари ўртасида муайян станокнинг бўш туриб қолиши, меҳнат иштироки коэффициенти ва ишнинг сифат кўрсаткичларига кўра тақсимлана бошланди. Ҳар бир машинасознинг меҳнат иштироки коэффициенти эса бригадир томонидан белгиланар ва у бригадирлар кенгаши ёки умумий йиғилишда тасдиқланадиган бўлди. Айни пайтнинг ўзида ишчининг маҳорати, бажарилган вазифанинг мураккаблиги ва умуман ҳар бир бригада аъзосининг меҳнатга бўлган муносабати ҳисобга олинади.

Айни пайтда барча цехларда бу усул кенг қўлланилмоқда. Муҳими ягона наряд асосида ишлашга ўтказилган дастлабки коллективлар — ремонтчилар бригадаси мақсадга эришдилар: смена давомида иш вақтининг йўқотилиши 18 процентга камайди. Ремонтчиларнинг ўртача иш ҳақи ҳам шунга яраша кўпайди. Ҳозирги пайтда улар 1975 йилдагига нисбатан 27 процент кўп иш ҳақи олаётганликларини айтиш мумкин.

Ишнинг пировард натижасидан ҳар бир ишчи манфаатдор бўлгач коллективлардаги меҳнатга муносабат ҳам кескин ўзгарди. Агарда 1980 йилнинг бошларида илғор усул бўйича 136 бригада меҳнат қилган бўлса, ҳозирга келиб, улар 275 тага етди.

Ягона наряд асосида меҳнат қилаётган бригадаларда ишчилар бир-бирларининг ўринларида ишлай олишлари жуда муҳимдир. Бундай дейишимга асосли сабаблар бор. Бир неча йил аввал етарли ишчилар бўлишига қарамай қуюв цехи планини бажара олмас эди. Бунга сабаб бирорта кран машинисти, электрокара шофёри, трактор ҳайдовчиси ишга чиқмаслиги сабаб бўларди. Эндиликда бу цех мунтазам планларни бажариб келяпти. Сабаб эса битта: ишчилар бир неча турдош касбларни мукаммал эгаллаганлар. Ташкил этилган комплекс бригадаларда меҳнат қилаётган ҳар бир ишчи икки ёки уч мутахассисликни ўрганишган. Шу боисдан ҳам узрли сабабларга кўра сменага чиқмаган бир-икки ишчининг йўқлиги сезилмайди ҳам.

Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Бугунги кунда заводда ҳар йили 200 дан зиёд ишчи қўшимча касбларни эгаллаганлиги ҳақидаги гувоҳномаларга эга бўлаётганлиги сир эмас.

Умуман ишчиларимизнинг деярли ярми муайян касбни эгаллаш билан банд дейиш мумкин. Чунки бригада сафи, айниқса йирик, комплекс бригадаларнинг коллективи доимий, муқим деб бўлмайди. Ҳар қандай яхши шароит бўлмасин энг паст процентда бўлса ҳам қўнимсизлик бўлиб туриши аниқ. Бунинг учун турли объектив сабаблар бор: ўқишга кириш, пенсияга чиқиш, қуролли кучлар сафига хизматга чақирилиш, бошқа ишга ўтиш ва ҳоказо... Нима бўлишидан қатъий назар у ёки бу ишчи ўрнига янги кадрлар келади. Коллективнинг янги аъзоси юқори малакали ишчи ҳам бўлиши мумкин, ҳунар-техника билим юртининг битирувчиси ёки яқиндагина мактабни битирган ўсмир бўлиши ҳам мумкин. Кўп ҳолларда улар эндигина меҳнат йўлини бошлаётган ёшлар бўлади. Ҳар иккала ҳолда ҳам уларни тарбиялаш, малакасини ошириш бригада учун осон бўлмайди. Тажрибасиз ишчилар коллектив умумий кўрсаткичининг бироз пасайишига, беихтиёр брак маҳсулотларнинг пайдо бўлишига сабабчи бўлиши аниқ. Лекин бу қачонгача давом этади?

Бригада методини иложи борича кенгроқ ёйишга ҳаракат қилишимизга сабаб ана шу даврни қисқартириш ҳамдир. Чунки, бригаданинг ҳар бир аъзоси ишнинг пировард натижаси учун, норматив соф маҳсулот учун курашар экан ана шу ёш мутахассис ёки тажрибасиз ишчининг малака тўплашига ҳар томонлама кўмаклашади. Унинг ҳаракатларини кузатиб боришади.

Аҳил коллективимиз бугунги кунда ҳар қандай мураккаб топшириқларни бажара олгудек. Зотан, ишчан коллективимизнинг шу йилнинг ўтган ойларидаги иш кўрсаткичлари шундан далолат бериб турибди.

А. МАҚСУДОВ,
Тошкент қишлоқ хўжалиги машинасозлиги заводи партия комитетининг секретари.

● «Ташхимсельмаш» заводи коллективи ҳар йили пахтакор республикалар учун кўплаб қишлоқ хўжалик машиналари етказиб бермоқда. Ушбу суратда завод техника контроли бўлими бошлиғининг ўринбосари Е. А. Гришин, синовчилардан В. П. Квасцов ва Г. И. Лиларни жўнатиш учун тайёрлаб қўйилган машиналарнинг сифатини кўздан кечираётган вақтда кўриб турибсиз.

С. Баранников фотоси.

МАРКСИЗМ ТАРҒИБОТЧИЛАРИ

Бу йил совет халқи, жаҳон коммунистлари РСДРП II съездининг — янги типдаги биринчи марксистик партия тузилган съезднинг 80 йиллигини кенг нишонладилар. КПСС XX аср бошида марксизм назариясининг мустаҳкам негизида, В. И. Лениннинг буюк даҳоси билан майдонга келган экан, бунда рус социал-демократик ҳаракатининг вужудга келиши, унинг марксизм билан боғланиши муҳим роль ўйнади.

Ўтган асрнинг 70-80 йилларида Россияда капитализмнинг ривожланиши ва ишчилар синфи курашининг кучайиши мамлакатни социализмга ўтиши тўғрисидаги народникларнинг идеалистик қарашлари нотўғри эканлигини кўрсатди.

Г. В. Плеханов ва унинг маслакдошлари П. Б. Аксельрод, В. И. Засулич, Л. Г. Дейч, В. Н. Игнатовлар 1880 йил бошларида чет элга кетадилар. У ерда Ғарбий Европа ишчилар ҳаракати, француз ва немис марксистлари билан яқиндан танишадилар, илмий социализм асарларини чуқур ўрганадилар ва ниҳоят народниклар билан алоқани узиб, марксизм мавқеига ўтадилар. Улар мустақил марксистик ташкилот тузиб, унга «Меҳнатни озод қилиш» группаси деб ном берадилар.

Бу группанинг биринчи программ ҳужжати Плеханов томонидан ёзилган. «Ҳозирги замон социализмининг кутубхонаси»ни чоп этиш тўғрисидаги эълон эди. Унда «кутубхона»нинг мақсад ва вазифалари, янги ташкилот фаолиятининг асосий принциплари баён қилинган. Булар, биринчидан, К. Маркс ва Ф. Энгельснинг муҳим асарларини рус тилига таржима қилиш, оригинал марксистик асарлар ёзиш ва уларни Россияга тарқатиш; иккинчидан, народниклар хатоларини танқид қилиб, рус ижтимоий ҳаётининг муҳим масалаларини марксизм ва Россия меҳнаткашлари манфаатлари нуқтаи назаридан ишлаб чиқиш эди.

Дастлаб «Меҳнатни озод қилиш» группаси қатор қийинчиликларга дуч келган бўлса ҳам, тезда Россияда ўз кўмакдошларини топди. Группа шу вақтда мамлакатда вужудга келган дастлабки марксистик тўгараклар билан алоқа ўрнатди, ташкилотнинг яширин агентларини жўнатиш уюштирилди.

Г. В. Плеханов ва унинг сафдошлари «Коммунистик партия манифести»дан ташқари К. Маркснинг «Ёлланма меҳнат ва капитал», «Философия қашшоқлиги», «Фейербах ҳақида тезислар»ини, Ф. Энгельснинг «Социализмнинг утопиядан фанга тараққиёти», «Людвиг Фейербах ва немис классик фалсафасининг охири» ва бошқа асарларини таржима қилиб, босиб чиқардилар. Бу асарлар, шубҳасиз, рус революцион ёшларини марксизм билан таништиришда, народниклар ғояларининг реакционлилигини тушуниб етишларида муҳим роль ўйнади. Айниқса, Г. В. Плехановнинг оригинал асарлари Россияда марксизм ғояларини ёйишда жуда қулай келди. В. И. Ленин «бу группанинг цензурасиз чет элда чоп этилган адабий асарлари ишчилар ҳаракати ва унинг вазифаларини марксизм нуқтаи назарида туриб биринчи бор изчил ва амалий хулосалар билан баён қила бошлади» деган эди.

«МЕҲНАТНИ ОЗОД ҚИЛИШ» ГРУППАСИ ТАШКИЛ ЭТИЛГАНЛИГИНИНГ 100 ЙИЛЛИГИГА

Г. В. Плеханов ўзининг «Социализм ва сиёсий кураш», «Бизнинг ихтилофларимиз» асарларида народниклар назарияси ва тактикасини танқид қилиш билан бирга, Россиянинг капитализмга ўтиши тўғрисидаги хулосани асослайди, рус революциясининг етакчи кучи пролетариат синфи эканлигини кўрсатиб беради, марксизм заминида социалистик ишчи партияси тузиш ғоясини илгари суради.

«Меҳнатни озод қилиш» группаси назарий ва пропаганда ишлари билан бирга чет элдаги рус социал-демократик кучларни бирлаштириш бўйича ҳам катта иш олиб борди. Плеханов ва унинг сафдошлари 1888 йилда «Рус социал-демократлари союзи»ни тузиб, уни 1894 йилдан «Чет элдаги социал-демократлар союзи» деб атай бошладилар.

Плеханов группасининг катта хизматларидан бири шу бўлдики, у тузилажак социал-демократик партия программасининг иккита вариантини тайёрлади. 1885 йили Плеханов ёзган «Рус социал-демократлари программаси лойиҳаси»нинг тўлдирилган иккинчи варианти кейинчалик В. И. Ленин томонидан бутунлай қайта ишлаб чиқилган бўлса ҳам, унда Россияда фақат саноат пролетариати социализм учун мустақил курашчи бўла олиши, фақат шу синф коммунистик революцияни амалга ошириб, сиёсий ҳокимиятни ўз қўлига олиши, ишлаб чиқариш воситаларини ижтимоий мулкка айлантириши айтиб ўтилган эди.

«Меҳнатни озод қилиш» группаси кенг интернационал алоқаларга эга эди. Аввало бу группа фаолиятидан мамнун бўлган Ф. Энгельс унга ўз маслаҳатлари билан ёрдам бериб турди, группанинг Россия революцион ҳаракатидаги тарихий ўрнини кўрсатиб берди. У 1885 йилда мазкур группа аъзоси В. И. Засуличга ёзган хатида шундай деб таъкидлаган эди: «Рус ёшлари ўртасида Маркснинг буюк иқтисодий ва тарихий назарияларини чин юракдан ва сўзсиз қабул қилган, ўз ўтмишдошларининг анархистик традициялари билан алоқани тамоман узган партия мавжудлиги билан фахрланаман. Маркс яна озроқ яшаганда, унинг ўзи ҳам бундан фахрланар эди. Бу Россиядаги революцион ҳаракат ривожи учун катта аҳамиятга эга бўлган процессдир».

Ғарбдаги социалистик ишчи ҳаракатининг кўпгина атоқли арбоблари: Англияда Эвелинг ва унинг рафиқаси Элеонора Маркс, Швейцарияда — Грейлих ва Эритье, Болгарияда — Благоев ва Бакалов, Италияда — Лабриола, Германияда — Бебель, Либкнехт, Цеткин, Каутскийлар Плеханов группаси билан алоқада бўлганлар. Группа аъзолари 80-йиллар охиридан бошлаб халқаро социалистик конгрессларда қатнаша бошладилар. II Интернационалнинг 1891 йилдаги Брюссель конгрессига Плеханов ва Засулич ёзган доклад юборилади, 1893 йилдаги Цюрих конгрессида Плехановнинг ўзи доклад қилади.

«Меҳнатни озод қилиш» группаси 20 йил давомида Россияда марксизмни ёйиш, марксистик партия тузиш ва марксизм софлиги учун курашиб, рус социал-демократиясини назарий жиҳатдан асослади, озодлик ҳаракатидаги народникларнинг танҳо ҳукмронлигига чек қўйди, ленинча «Искра» газетасини тузишда қатнашиб, янги типдаги партия тузиш ишига салмоқли ҳисса қўшди. Лекин Росияда народникликни узил-кесил тор-мор этиб, марксизмни ишчилар ҳаракати билан боғлаш, янги типдаги марксистик партия тузиш планини ишлаб чиқиш ва уни амалга ошириш В. И. Ленин зиммасига тушди. В. И. Ленин тузган Коммунистлар партияси мамлакатимизда Улуғ Октябрь ғалабасини таъминлаб, чет эл интервентлари, ички душманлар ва фашизмни енгиб, СССРда ривожланган социализм қуришни амалга оширди. Бу партия совет халқини порлоқ келажак — коммунизм сари бошлаб бормоқда.

Т. ФАЙЗИЕВ,
доцент.

ҲАЁТГА ЙЎЛЛАНМА

22 сентябрь куни мустақил иш бошлашга бағишланган йиғилишга Тошкент олий ўқув юртлари ва техникумларини шу йил тамомлаб чиққан ёш мутахассислар келишди. Тантанали вазиятда уларга олий ва ўрта махсус ўқув юртларини битирганликлари тўғрисидаги дипломлар топширилди. Корхоналарнинг раҳбарлари, меҳнат ветеранлари ёшларга мурожаат қилиб, уларга оталарча оқ йўл тиладилар, тўла самара билан ишлабгина қолмай, партия ғояларининг актив ташвиқотчилари, кекса авлоднинг муносиб ўринбосарлари бўлишларини тиладилар.

ЖАҲОН ЯНГИЛИКЛАРИ

СОВЕТЛАРГА ҚАРШИ ЖАЗАВАГА БЕРИЛИБ...

АҚШ вице-президенти Ж. Буш социалистик мамлакатларга расмий визит қилганидан сўнг, чегарадан ўтиши биланоқ СССРга ва бошқа социализм мамлакатларига нисбатан қўпол ҳуружларга тўлиб-тошган ҳақоратомуз нутқ сўзлади. Бушнинг Венадаги Хофбург саройида сўзлаган нутқидан кузатилган мақсад президент Рейган социализмга қарши эълон қилган «салб юриши» фронтини кенгайтиришдан, Совет Иттифоқини ва унинг сиёсатини бадном қилишга уринишдан, унга нисбатан душманлик туйғусини авж олдиришдан, дунёдаги вазиятни баттар кескинлаштириб, шу тариқа АҚШнинг империалистик режалари амалга оширилишини осонлаштиришдан иборат эди.

Америка вице-президенти ўз нутқида ғазабли васвасалар қилишдан ўзини тия олмади, аслида у ўз хўжайинини неча марталаб айтган гапларни такрорлади. Рейган каби Буш ҳам Советлар мамлакатини дунёдаги ҳамма кулфатларга сабаб бўлаётган «ёмонлик маркази» деб тасвирлашга уринмоқда. Унинг айтишича, социалистик мамлакатларда «инсоннинг энг оддий ҳуқуқлари ҳам бостирилаётган» эмиш, бу мамлакатларнинг халқлари эса оз бўлмаса бадавийлик шароитида яшаётган эмишлар. Вашингтон пропагандасининг сийқаси чиққан туҳмат уйдирмаларини қайта-қайта такрорлаш учун шу қадар олис сафарга чиқишнинг нима ҳожати бор эди? — деган савол туғилади. Чунки унинг социализм дунёси тўғрисида айтган гаплари авваланоқ Вашингтонда тайёрлаб қўйилган эди. У ўзига кўрсатилган меҳмондўстликка социалистик мамлакатларнинг сиёсатини қоралаш, уларнинг халқларини ҳақорат қилиш билан жавоб қайтарди.

Бунинг устига Буш урушдан кейин Европада вужудга келган реалликларни қайта кўриб чиқиш тарафдори эканини ошкора айтиб, Қўшма Штатлар ҳозирги мавжуд аҳволни тан олмайди ва социализмнинг мавжудлигига ҳеч қачон тоқат қила олмайди, деган гапни айтди. Умумевропа кенгашининг Якунловчи акти ҳам, Белград ва Мадриддаги учрашувларда қабул этилган қарорлар ҳам Вашингтонни шу позицияни ўзгартиришга мажбур қила олмайди, деб тушунтирди у. Вице-президент ҳаммага маълум фактни телва-тескари тарзда талқин этиб, гўё ҳозирги халқаро кескинликка Вашингтоннинг милитаристлик йўли эмас, у авж олдираётган қуролланиш пойгаси эмас, балки социализм мамлакатларининг сиёсати сабаб бўлмоқда, деб даъво қилди.

Вашингтоннинг вакили социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг бирлигига раҳна солишга очиқдан-очиқ уриниб, шу мамлакатлардан қай бири Вашингтоннинг «мукофоти»га умид боғлаши мумкинлиги ва қай бири умид боғлай олмаслиги тўғрисида сурбетларча мулоҳаза юритди.

Собиқ императорларнинг Хофбург саройида ўтган асрлардаги империяларнинг кўплаб арбоблари ваъз айтганлар. Аммо мистер Бушнинг туҳмат ва бўҳтон билан бошдан—оёқ тўлиб тошган вайсашлари каби империячилик иштаҳалари ҳали ҳеч қачон шу қадар ҳаёсизларча намоён қилинмаган эди, деса бўлади.

В. СЕРОВ,
ТАСС сиёсий обзорчиси.

СЕССИЯ ОЧИЛДИ

ЖЕНЕВА, 22 сентябрь. (ТАСС). Бугун шу ерда ракетага қарши мудофаа системасини чеклаш тўғрисидаги шартноманинг ва стратегик ҳужум қуролларини чеклаш соҳасидаги баъзи тадбирлар тўғрисида 1972 йил 26 майда СССР билан АҚШ ўртасида тузилган муваққат битимларнинг, шунингдек ядро уруши хавфининг келиб чиқишини камайтириш тадбирлари тўғрисида иккала мамлакат ўртасида 1971 йил 30 сентябрда тузилган битимларнинг мақсад ҳамда қоидаларини амалга оширишга кўмаклашиш учун тузилган Совет—Америка доимий маслаҳат комиссиясининг сессияси очилди.

АМЕРИКАЛИКЛАР! ЖЎНАБ ҚОЛЛАРИНГ!

БАЙРУТ, 22 сентябрь. (ТАСС). Бугун Ғарбий Байрутда Америкага қарши оммавий намойиш бўлиб ўтди. Намойишда пойтахт аҳолиси ва АҚШ 6-флоти кемаларидан шафқатсизларча ракеталар ва тўп ўқлари ёғдирилаётган теварак-атрофдаги қишлоқлардан қочиб келган кишилар қатнашдилар.

Бир неча километрга чўзилган шу юриш қатнашчиларининг сафларида аёллар, болалар, қариялар, студент-ёшлар, мамлакатнинг тараққийпарвар партиялари ва ташкилотлари намояндалари бор эди. Намойишчилар: «Американиклар! Мамлакатимиздан жўнаб қолларинг!», «Ливан халқига қарши агрессия тўхтатилсин!» деган шиорларни кўтариб олган эдилар. Америка кемаларидан Шуф ва Алей районларидаги қишлоқларга яна ўт очилиб, тўпларнинг гумбурлаши эшитилиб турган бир пайтда намойишчилар АҚШ элчихонаси ёнига етиб бориб, Вашингтоннинг мамлакат ички ишларига қўпол аралашаётганлиги хусусида ўз қаҳр-ғазабларини изҳор этдилар, Рейган маъмуриятининг Ливан халқига Америка оккупациясини тиқиштириш, Ливанни Яқин Шарқдаги ўз ҳарбий базасига айлантириш, қўшни араб давлатларига аввало Сурияга қарши агрессияга тайёргарлик кўриш ва уни амалга ошириш майдонига айлантириш йўлидаги уринишларига қарши норозилик билдирдилар.

Оммавий юриш қатнашчилари номидан ливанликлар делегацияси АҚШ конгресси номига ёзилган талабномани Америка элчихонаси вакилларига топширди. Американинг денгиздан ва қуруқликдан ўққа тутишлари натижасида Ливан тоғли районларининг минглаб тинч аҳолиси бошпанасидан маҳрум бўлиб, қочоқларга айланиб қолди, дейилади ҳужжатда.

Талабномада Ливаннинг ички ишларига аралашиш дарҳол тўхтатилсин, Ливаннинг тинч аҳоли пунктларини бомбардимон қилишга чек қўйилсин, деб талаб қилинади.

●

Франция Чаддаги қуролли интервенцияси кўламларини кенгайтириб бормоқда. «Таймс» газетасининг таъкидлашига кўра Чаддаги француз қўшинлари жанговар тайёргарлик ҳолатига келтирилган. Суратда: Нжаменадаги француз ҳарбий хизматчилари.

АП—ТАСС телефотоси.

●

АДАБИЁТ ТИНЧЛИК ВА ТАРАҚҚИЁТ УЧУН КУРАШДА

● ИККИ буюк қитъанинг таниқли ижодкорлари республикамиз пойтахтининг диққатга сазовор жойлари, халқимизнинг фаровон ҳаёти ва бой маданияти билан яқиндан танишмоқда. Суратларда: ёзувчилар Тошкентнинг 2000 йиллигига бағишланган тасвирий ва халқ амалий санъати кўргазмасида намойиш этилаётган экспонатларни катта қизиқиш билан томоша қилмоқдалар.

А. Кошкин, Р. Шарипов ва М. Исломов фотолари.

ЁЗУВЧИ СЎЗИНИНГ ҚУДРАТИ

Бу йилги сентябрь ўзида чинакамига улкан воқеаларни мужассамлаштирди. Улардан бири — Тошкент юбилейи бўлса, иккинчиси — Шарқнинг буюк алломаси Ал-Хоразмийнинг 1200 йиллиги, учинчиси эса бу ерда ёзувчилар ҳаракатига асос солиниб, шундан сўнг бутун ер юзида энг улкан адабий ташкилотлардан бирига айланган — Осиё ва Африка ёзувчилари ассоциацияси ташкил топганлигига чорак аср тўлишидир. Жонажон пойтахтимиз халқлар дўстлиги ва қардошлигининг рамзи сифатида тилга олинар экан, у безовта асримизнинг иккинчи ярмига келиб Осиё ва Африка ёзувчилари қудратли ҳаракатининг бешиги бўлиб қолганлиги қалбимизни ифтихор туйғусига чулғайди.

Ўтган чорак аср мобайнида дунёда жуда катта ўзгаришлар юз берди. Чексиз коинот қаърига учирилаётган космик кемалар, инсоният келажаги учун хизмат қилаётган қудратли атом электрстанциялари, киши кўксида уриб турган сунъий юрак ва бошқа кўпгина ноёб кашфиётлар борасида эндиликда бафуржа фикр юритамиз. Уларнинг ҳаммасини лўндагина қилиб, илмий-техника революцияси деб атаймиз.

Бу даврда ўнлаб давлатлар мустамлакачилик зулмидан халос бўлди. Она сайёрамизнинг барча кишилари эндиликда уларнинг мустақил қадамларини катта эътибор билан кузатиб бормоқдалар. Жанубий Африка ватанпарварлари ва Фаластин Озодлик ташкилотининг жангчилари, Намибия партизанлари ва Сальвадор қўзғолончиларининг отрядлари ўзларининг озодлиги ва мустақиллиги, яшашга бўлган дахлсиз ҳуқуқлари ва инсоний бахт-саодатлари учун курашни қизғин давом эттирмоқдалар. Ер юзида бундай қайноқ нуқталар жуда кўп.

Мазлум халқларнинг тамомила озодликка эришиш учун, мустамлакачилик зулми, қашшоқлик ва нодонликдан чиқиш йўлидаги кучли интилишлари, бир томондан, таърифлаб бўлмайдиган жазо, сиёсий ва иқтисодий тазйиққа, ҳатто империалистик давлатларнинг очиқдан-очиқ дўқ-пўписасига дуч келаётган бўлса; иккинчи томондан, уларни социализм дунёси ва бутун ер юзидаги тараққийпарвар кучлар қўллаб қувватламоқдалар, беғараз ёрдам қўлларини чўзмоқдалар. Тарихни орқага қайтариб бўлмаганидай, уларнинг эзгу интилишлари ва бу йўлдаги курашларини ҳам бўғиш асло мумкин эмас. Осиё ва Африка халқларининг бутун жон-жаҳди билан ўтмишни қайтариб олишга уринаётган ёвуз душман билан қонли жангга киришга ва бу оғир курашда ғолиб чиқишига бўлган жасорати ҳар қачонгидан ҳам қатъий эканлигини пайқаш унчалик мушкул эмас.

Чорак аср — қўлга киритилган муайян ютуқлар, ривожланишнинг етакчи тенденциялари ва келажакда қилиниши лозим бўлган ишларни белгилаб олишда етарли муддатдир. Икки буюк қитъа ёзувчилари ҳаётида бу йиллар кескин мафкуравий кураш, халқ онгининг ўсиши, бадиий изланиш ва ажойиб кашфиётлар даври бўлди. Муҳими, Осиё ва Африка ёзувчилари ўз мамлакатларининг озодлиги ва мустақиллиги учун олдинги сафларда турдилар. Улар ёзувчи қўлидаги қалам-қудратли қурол эканлигини тамомила англаб етдилар. Бу қурол, яъни ёзувчи сўзидан текин овқатдан семирган жаноблар ва қотилликка ёлланган забардаст йигитлар исёнкор халқ қўлидаги ёндирувчи аралашма ва автомат-винтовкалардан кўра ҳам кўпроқ қўрқадилар. Бироқ империалистик доирадагилар икки қитъа адабий кучларининг бирикишини ўзлари учун жуда катта хавф деб биладилар. Улар бутун куч-қудратлари билан бу жараёнга халақит беришга интилмоқдалар, аммо уларнинг ёвуз мақсадлари пуч бўлиб чиқмоқда. Ёзувчилар эндиликда бир мақсад атрофига мустаҳкам жипслашдилар ва бу адабий оқим Осиё ва Африка ёзувчиларининг Ҳаракати номини олди.

Ҳар икки қитъа ёзувчилари Тошкентда ўтказилган биринчи конференцияни чексиз миннатдорчилик билан эслайдилар. Бу адабий анжуманда қуллик ва зулмнинг ҳар қандай кўринишига қарши мавжуд барча воситаларни ишга солган ҳолда фаол кураш олиб боришга қатъий аҳд қилганликларини тасдиқловчи ўзаро ҳамкорликда қабул қилинган баёнот ҳам ҳануз уларнинг ёдида. Сўз санъаткорлари ўз сўзларида миллий ва иқтисодий жиҳатдан мустақил ҳаётни вужудга келтириш, ижтимоий тараққиёт ва озодлик учун курашда адабиётлар ўртасидаги алоқа ва ўзаро таъсир муҳим роль ўйнашини алоҳида таъкидлаган эдилар. Ўша тарихий конференцияда иштирок этган ёзувчилар сафида тан ранги турлича, турли диний ва сиёсий маслак ҳамда қобилиятга эга бўлган ижодкорлар бор эди. Лекин шунга қарамай улар ҳамма учун юксак мақсад — Осиё ва Африка халқларининг империалистик зулм, ирқчилик, апартеид ва реакцияга, мислсиз жабр-зулм ва қолоқликка қарши адолатли кураш мавжуд эканлигини таъкидлаган эдилар.

Тошкент конференцияси Осиё ва Африка ёзувчилари ўртасидаги адабий алоқаларнинг мустаҳкамланишига ўз таъсирини кўрсатди. Ёзувчилар бир овоздан империализм ва реакцион кучларга қарши курашиш учун мустаҳкам бирликнинг ниҳоятда зарур эканлигини қайд этдилар. Улар озодлик ва миллий мустақилликка эришиш учун курашда империализмнинг ҳийла-найрангларига халқларнинг бирлиги ва бирдамлигини қарши қўйиш билангина ғалаба қозониш мумкинлигини таъкидладилар.

«Биз империалист ва мустамлакачиларнинг орамизга нифоқ солиши ва сафларимизни бузиб ташлаш йўлидаги ҳатти-ҳаракатларини супуриб ташлаймиз,— дейилган эди бутун дунё ёзувчиларига қарата қабул қилинган Мурожаатда.— Биз бирлигимиз, умумий идеал ва орзу-истакларимизни тасдиқлаймиз, бутун дунё ёзувчилари, биз сизларни айрим кишиларга нисбатан ҳам, яхлит халқларга нисбатан ҳам қилинаётган барча ёвузликларга қарши, адолатсизлик, мустамлакачилик ва эксплуатацияга қарши ўз овозингизни баралла кўтаришга чақирамиз. Биз сизларни инсоннинг юксак фазилатларини, барча халқларимизнинг ва бошқа мамлакатлар халқларининг озодлиги ва порлоқ истиқболига умидворлигини куйлашга чақирамиз... Биз сизларни ҳаққоният, гўзаллик ва озодликнинг қарор топиши учун, халқ ҳаёти билан боғланган ва унга бутун ер юзида ақл-идрокнинг ғалаба қозониши, адолатнинг тантана қилиши учун курашда ёрдам бера оладиган адабиётни вужудга келтириш учун биз билан олға боришга даъват этамиз».

Икки қитъа ёзувчиларининг бу Мурожаатига жавобан уларнинг ҳаракатига жуда кўп янги адабий кучлар қўшилдилар. Осиё ва Африка ёзувчилари ассоциациясини ташкил этиш ишида иштирок этувчи мамлакатлар вакиллари борган сари кенгайиб борди. Икки қитъа ёзувчиларини бирлаштирувчи ассоциация тинчлик, халқлар дўстлиги ва ижтимоий тараққиёт учун курашда улкан роль ўйнай бошлади. Осиё ва Африканинг кўзга кўринган адиблари унинг фаолиятида иштирок этишга тайёр эканликларини билдирдилар. Улкан ижтимоий ташкилотга айланган ассоциация Африка ва Осиё бадиий сўз усталарининг дўстлиги ва бир-бирини чуқур тушунишини юзага келтириш, уларнинг ўз халқлари олдидаги масъулиятининг ошишида муҳим аҳамият касб этди.

Осиё ва Африка қитъаларининг бадиий зиёлилари ўз халқлари билан бирга фаровон ҳаёт қуриш йўлида тинимсиз кураш олиб бормоқдалар. Ёзувчилар ўз асарларида давримиз мураккаблигини кўрсатиш, тинчлик, озодлик ва ижтимоий тараққиёт учун янги курашчини тарбиялаш, бугунги кишиларнинг маънавий-ахлоқий дунёсини теран тадқиқ этишга интилмоқдалар. Бу қаҳрамонлар ҳаётида ғалаба қувончи ва муваффақиятсизлик изтиробини кўришимиз мумкин, бироқ мазкур асарларда ёрқин келажакка ишонч ва унинг учун мислсиз курашга даъват ўз ифодасини топаётганлигини кузатамиз.

Икки қитъа адабиётининг энг яхши намояндалари Осиё ва Африка ёзувчилари ассоциациясининг матбуот органи — «Нилуфар» журналининг мукофоти билан тақдирландилар. Бу мукофотнинг лауреатлари сафида биз Жанубий Африкалик Алекс Ла Гума ва вьетнамлик То Хоай, туркиялик Азиз Несин ва ҳиндистонлик Субхас Мукержи, нигериялик Чинуа Ачебе ва япониялик Ёсие Хотта, ўзбекистондан Комил Яшин ва Зулфия каби бутун дунёга танилган сўз санъаткорларини кўришимиз мумкин. Бу адиблар Осиё ва Африка ёзувчилари ҳаракатининг фахрий ветеранлари ҳисобланиб, ҳар икки қитъа адабиётининг тараққийпарвар ёш кучларига ўзига хос машъал бўлиб келмоқдалар.

Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг VII Тошкент конференциясининг ўтказилиши республикамиз маданий ҳаётида катта воқеадир. Меҳмондўст тупроғимизга қадам қўйган ҳар икки қитъа адиблари халқлар ҳаёти кескин ўзгариб турган бир пайтда вужудга келган муҳим масалаларни муҳокама этиш учун бу ерга тўпландилар. Бу масалаларни «Ёзувчи ва ҳозирги замон» мавзуи ўзида бирлаштиради.

Осиё ва Африка мамлакатларидаги адабий ҳаракат ривожида кўп миллатли совет адабиётининг намояндалари салмоқли ҳисса қўшмоқдалар. Маълумки, совет ёзувчилари ўзларининг ёрқин келажаги учун курашаётган халқлар билан биродарлик ва интернационализм фазилатлари билан ажралиб турадилар. Совет адабиётининг ижодкорлари ассоциациянинг илк қадамларидан бошлаб Осиё ва Африка халқлари адабиётларининг тараққий этишига ҳар томонлама самимий ёрдам бериб, улар билан бой тажрибаларини баҳам кўриб келмоқдалар.

СССР ва қардош республикалар Ёзувчилар союзлари, Осиё ва Африка ёзувчилари билан алоқа қилувчи Совет комитетининг фаолияти — қудратли давлатимиз кўп қиррали сиёсатининг таркибий қисми бўлиб, мазкур қитъалар халқларининг миллий мустақиллик учун, империализм, неоколониализм, ирқчилик, сионизмга қарши адолатли курашини ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга қаратилгандир.

«Осиё, Африка, Лотин Америкасида мустамлака ёки ярим мустамлака қарамлигидан халос бўлган мамлакатларнинг ўсиб бораётган роли...— деб таъкидлади ўртоқ Ю. В. Андропов КПСС Марказий Комитетининг 1983 йил июнь Пленумида,— ҳозирги дунёнинг туб белгиларидан биридир», Осиё—Африка мамлакатларининг адабиёти ҳам ана шу «ўсиб бораётган рол»и билан ажралиб туради. Шунинг учун ҳам мамлакатимизда ҳар икки қитъа ёзувчиларининг 67 тилда юзлаб китоблари чоп этилди ва бу асарлар кўплаб нусхаларда халқимизга етиб борди.

Бўлажак конференция арафасида Совет Иттифоқида 12 томлик «Осиё ва Африка ёзувчиларининг танланган асарлари кутубхонаси» нашр этилди. Унда ҳар икки қитъада сўнгги чорак асрда фаол ижод қилаётган шоир, прозаик ва драматургларнинг энг яхши асарлари жамланган. Мазкур нашр VII конференцияга ажойиб туҳфа бўлиб, у Осиё ва Африка мамлакатларининг адабиётига совет китобхонларининг қизиқиши ортиб бораётганлигини кўрсатади.

Ҳа, республикамиз пойтахтида яна бир улкан анжуман бошланмоқда. В. И. Ленин номидаги СССР халқлари дўстлиги саройида 26 сентябрь куни Осиё ва Африка ёзувчиларининг VII конференцияси тантанали равишда очилади. Бундан чорак аср аввал бўлганидек, бу янги муаззам саройда тинчлик, озодлик ва мустақиллик учун, юксак ва эзгу идеаллар йўлида Осиё ва Африка адабиётларининг бирлигига даъват этувчи эҳтиросли сўзлар такрор жаранглайди.

Ўктам УСМОНОВ,
Ўзбекистон ССР Ёзувчилар союзи правлениесининг секретари, Осиё ва Африка ёзувчилари билан алоқа қилувчи Ўзбекистон Комитетининг раиси.

ОСИЁ ВА АФРИКА МАМЛАКАТЛАРИ ЁЗУВЧИЛАРИНИНГ ТОШКЕНТ КОНФЕРЕНЦИЯСИГА 25 ЙИЛ ТЎЛДИ

ТУТАШ ҚАЛБЛАР ТАРОНАСИ

ХАЛҚАРО анжуманлар, анъанавий учрашувлар пойтахтига айланган Тошкентимиз ўзининг икки минг йиллик улуғ ёшини тантанали нишонлаётган бир пайтда жонажон шаҳримизнинг тинчлик руҳини тараннум этиб келаётган икки қитъа — Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг чорак асрдан кейин яна бу ерда дийдор кўришиш шодиёналари бошланди. Қадрдон дўстлар — улкан қалам соҳибларини шаҳримиз ўзининг олтин либосида кутиб олмоқда.

Тошкентда бир қанча нашриётлар бор. Шулардан бири бизнинг Ғафур Ғулом номли Адабиёт ва санъат нашриётимиздир. Осиё ва Африка адибларининг қатор асарлари катта тиражларда нашр этиб келаётганлиги китобхонларга маълум.

Китобхонлар турк адиби Азиз Несиннинг насрий-ҳажвий ҳикоялар тўплами билан таниш эдилар. Бугун бу адибнинг ватандоши Эф Бойқуртнинг «Ирожанинг қисмати» романи нашрдан чиқди. Шунингдек, япон адиби Такэо Арисиманинг «Аёл» романи, Вьетнам адибларининг «Севги сатрлари» ҳикоялар тўплами, япон ёзувчиларининг «Қора ёмғир» номли қисса ва ҳикоялар тўплами китоб дўконларига чиқарилди.

Нашриётимиз икки қитъа анжуманига «Тирик хотирот» номли рус тилида алоҳида китобни армуғон этиш тараддудида. Икки қитъанинг йигирма беш мамлакатидан бўлган қирқ беш ёзувчининг асарларини ўз ичига олган бу тўплам Осиё ва Африка ёзувчилари билан алоқа қилиш Совет Комитетининг раиси, республика Ёзувчилар союзи правлениесининг биринчи секретари, Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси Сарвар Азимовнинг сўзбошиси билан очилади. Конференция кунларида меҳмонларимиз ва китобхонларимиз Осиё ва Африканинг атоқли қалам соҳибларидан Алекс Ла Гума, Файз Аҳмад Файз, Азиз Несин, Юсуф ас-Сибоий, Сулаймон Лоиқ, Маҳмуд Дарвиш, Абдураҳмон ал-Хомисий, Сембел Усмон ва бошқаларнинг асарларини оладилар. Бу асарлар туташ қалблар риштаси, жаҳонда барқарор тинчликнинг янгроқ тароналари эрур.

Ж. ЖАББОРОВ,
Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриётининг директори.

УЙҒОНГИЛ, ЎҒЛИМ!

Назрул ИСЛОМ,
(Бангладеш)

Уйқудан уйғон, ўғлим,
кўзингни тез очақол.
Оппоқ очилган ясмин
эшик қоқмоқда хушҳол.
Тунги соялар ўчиб
чекинмоқда ёвуз руҳ,
Тонг шафақ ранг либосда
таратар ўлмас шукуҳ.
Кумушранг дарё монанд
тошар кўкдан зиёлар,
Деразанинг ортида
кулиб турар садолар.
Тункезар юлдузлар ҳам
панага урган ўзин,
Тезроқ уйғонгин, болам,
очгин энди кўзингни!
Уйғонсанг: кўз ўнгингда
юз очар соҳир эртак,—
Шовқинга хумор қушлар
безаган гулчамбарак.
Булутдан халос бўлган
осмоннинг пок юзида
Шаффоф гўзаллик зуҳур —
тоғ чашмасин кўзидай.
Сўнгги уйқунг ҳам ўчди —
кўзингни очгил энди,
Боққин: жўшиб сайрайди
булбуллар билмай ором.
Шовқин солишар гуллар
эшикда тонгдан буён,
Сени чорлайди, ўғлим,
тезроқ очгин кўзингни.

Уйғон! Қуёш меҳридан
тарқалиб кетди шабнам.
Уммон қўйнида сузар
оппоқ елканлар илдам.
Тургин, сен ҳам кўрасан:
олисларда бемалол
Уфқларнинг гирдидан
ўтиб борар кемалар.
Илдам-илдам бўлақол,
қирмиз юзли болакай,
Уйқусеварлигингни, майли,
ҳеч ким сезмасин.
Тургин! Чакалаклар ҳам
уйғонди чалиб карнай,
Тургин! Қуёш жўш уриб
куйлар нурли қиссасин.
Сеники — бепоён Ер,
Осмон, Денгиз уфқлари,
Аллақачон келгандир
сенга уйғонмоқ гали.
Эшик ортида пойлар сени
минг хил шўхликлар.
Кўзингни очгин тезроқ,
киприкларингни кўтар.
Тонг шафақранг либосда
туғилмоқда ушбу дам,—
Заррин шуълалар ҳар гал
ёритар сенинг йўлинг.
Оппоқ очилган ясмин
эшик қоқмоқда мудом,
Тезроқ уйғониб энди
кўзингни очгин, ўғлим!

Рустам ҒАНИЕВ таржимаси.

ТАНИШИНГ: ХАЛҚАРО ЛЕНИН МУКОФОТИ ЛАУРЕАТИ

АРАБ шоири Маҳмуд Дарвиш тараққийпарвар жамоат арбоби, Исроил Коммунистик партияси аъзоси, «Нилуфар» мукофоти лауреати, Яқин Шарқ халқларига тинчлик, фаластин халқининг адолатли ҳақ-ҳуқуқлари учун курашнинг атоқли намояндасидир. Унинг шеърларида эркесвар ва интернационалист, замонамизда рўй бераётган прогрессив ижтимоий ҳаракатларнинг қизғин иштирокчиси бўлган араб зиёлисининг мураккаб ички дунёси моҳирона ифодалаб берилади.

Маҳмуд Дарвиш бу йил «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» Халқаро Ленин мукофотига муносиб кўрилди.

ЙЎЛДА

Маҳмуд ДАРВИШ,
(Фаластин)

Қадам ташлаймиз
Қалбларимиз
Бир-біровга боғланган
маҳкам.

Қадам ташлаймиз.
Йўл узайган сари.
Торайиб борар
Қадам ташлаймиз,
Қадам ташлаймиз.
Эрксиз яшаётганлар
Қадами билан.
Кафтимизда-кафт
Қўш оғриқ,
Аммо таажжуб,
Улар на руҳни
қўзғатар,
Бугунги ҳақиқат сўзлари
билан,
На қулоқларни.
Балки, энди
Қулоқларим батанг
тортгандир
Кечаги туйғуларда
Ҳамда сўзларда.

Қадам ташлаймиз,
Сукут сақлаймиз.
Биз нотаниш йўлчиларга
Жуда ўхшаймиз.
Хўш нима қилибди
Азобларга тўлсин
кўнглимиз
Йўлларимиз узайган сари
Торайиб борса.
Қадам ташлаймиз
Кафтимизни оламиз
кафтдан.

Қадам ташлаймиз.
Кўксимизда сўна
бошлайди олов
Эслатмайди у ҳақда
ҳатто
Уюм-уюм култепалар ҳам,
Ғарибланиб, батангланиб,
сағирланиб
Қолдими қалб?
Аммо тунда кифтимизга
Ёвуз қушнинг қаноти
тегиб кетганда
Кўксимизда алланима
Ҳайқирар ногоҳ:
«Бер, хотирам, ўз
қўлингдан
«Ичай ўтишим!».

Русчадан Абдулҳай НОСИРОВ таржимаси.

ОЛИЙ МУКОФОТ ТОПШИРИЛДИ

Фаластинлик машҳур шоир Маҳмуд Дарвиш ўзининг бутун ижоди ва талантини, бутун кўп қиррали ижтимоий фаолиятини фаластинлик араб халқининг ўз озодлиги ва мустақиллиги учун, Яқин Шарқда мустаҳкам ва адолатли тинчлик учун олиб бораётган мардонавор курашига бағишлади. У жуда катта хизматлари учун «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофотига сазовор бўлди.

21 сентябрь куни Кремлнинг Свердлов залида бўлиб ўтган тантанали йиғилишда халқаро Ленин мукофотлари комитетининг раиси академик Н. Н. Блохин совет жамоатчилиги вакилларининг қарсаклари остида М. Дарвишга лауреатлик диплом ва олтин медалини топширди.

М. Дарвиш юксак мукофот учун самимий миннатдорчилик билдирди.

— Фаластин—Совет дўстлиги,— деди у,— турмушимиз, миллат сифатида мавжудлигимизнинг шартларидан биридир. Бу дўстлик Америка-Исроил кампанияси тобора кенг авж олдирилаётган ҳозирги даврда алоҳида аҳамият касб этади. Америка—Исроил кампанияси Фаластин революциясини сиёсий ва жисмоний жиҳатдан йўқ қилиб ташлашнигина эмас, шу билан бирга революция моҳиятининг ўзини, у илгари сураётган ғояни, араблар ҳаётида революция ўйнаётган ролни тугатишни ҳам ўз олдига мақсад қилиб қўйган.

Озодлик, тинчлик ва халқларнинг ижодий кучларини ривожлантиришни ҳимоя қилаётган Совет Иттифоқининг куч-қудрати, деб таъкидлади лауреат,— курашаётган кичик халқларнинг ўз-ўзини нобуд қиладиган идеализмдан халос бўлишига кўмаклашади, одамларнинг орзу-умидларига конкрет, моддий ва қонуний асос беради. Совет Иттифоқи мавжуд экан, жаҳоннинг ваҳший қузғунлар ҳукмронлик қилаётган осмондаги ҳимоясиз кабутарга айланиши хавфи туғилмайди.

(ТАСС).

ОЗОДЛИК, МУСТАҚИЛЛИККА ДАЪВАТ

ПОЙТАХТИМИЗДА Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг навбатдаги учрашуви бошланмоқда. Бу — инсоният маънавий ҳаётида, жаҳондаги барча тараққийпарвар ва демократик кучларни бирлаштириш йўлидаги муҳим воқеадир.

Тошкентда Осиё ва Африка ёзувчиларининг I конференцияси иш бошлаган кунлари жаҳоннинг турли мамлакатларида яшовчи ижодкорларнинг ўзаро ҳамкорлиги рамзи тарихасида «Тошкент руҳи» ибораси пайдо бўлди. Шундан буён ўтган йигирма беш йил мобайнида Осиё ва Африка ёзувчилари катта воқеаларни бошдан кечирдилар: бир қанча учрашувлар ўтказилди, икки қитъа ёзувчилари яқиндан танишдилар, уларнинг ташкилоти мустаҳкамланиб борди.

Йигирма беш йил аввал Осиё ва Африка ёзувчиларининг кўпчилиги озодлик, мустақилликни орзу қилиб келган эдилар. Эндиликда кўпгина давлатлар мустақил тараққиёт йўлига ўтиб олдилар. Ғарб давлатларига тобе бўлган Африка халқларининг ачинарли ҳаёти, мустамлакачилик зулми адабиётда жанговар руҳнинг туғилишига сабаб бўлди.

50-йилларнинг иккинчи ярмидан бошлаб Африка мамлакатларининг прогрессив адабиёти беқиёс даражада ўсди. Лекин Африка мамлакатлари ва халқларининг тақдири турлича бўлганлиги сабабли бу қитъа адабиётларининг тараққиёт даражаси ҳам бир хил эмас. Шунга қарамасдан, Африка мамлакатларининг прогрессив адабиётида реализм асосий ўринни эгаллайди. Асрлар мобайнида Ғарб мустамлакачилари зулми остида эзилган халқнинг унга қарши озодлик учун кураши Африка реалист адабиётининг асосий лейтмотивини ташкил қилади.

Африкадаги мазлум халқларнинг мустамлакачилар ҳукмронлигидан озод бўлишга интилишлари, мустақиллик учун кураш олиб боришлари бу қитъа халқларининг ижодий кучларини уйғотди. Бу мавзу Фил Суяги Қирғоғи мамлакатининг шоири Бернар Буа Дадьенинг «Кафтимиз чизиқлари», «Ёмон кўраман», гвинеялик Рай Отранинг «Мен — инсонман», Руй де Норонья́нинг «Қўзғолу, қил ҳаракат», Кейта Фодеба, Жойс Аддо, Агостиньо Нето, Гауссу Диавара, Атуквей Окай каби шоирлар ижодида ифодаланади. Воле Шоинканинг «Ҳаёт соҳиблари», Айи Квеи Арманинг «Гўзаллар ҳали туғилгани йўқ» ва «Парчалар», Чинуа Ачебенинг «Халқ вакили» романларида миллий буржуазиянинг сиёсий-ижтимоий позицияси фош қилинади.

Африканинг турли мамлакатлари адабиёти ичида энг тараққий этгани Жанубий Африка Республикаси адабиёти бўлиб, унинг Питер Абрахамс, Алекс Ла Гума каби ёзувчилари ижодида даврнинг энг муҳим муаммолари ўз ифодасини топмоқда. Сиёсий-эстетик қарашлари ва ижодлари турлича бўлишига қарамай, бу ёзувчиларнинг ғоявий мақсадлари битта. У ҳам бўлса мустамлакачилар ҳукмронлигига қарши курашдир. I Тошкент конференциясининг иштирокчиси, халқаро «Нилуфар» мукофотининг лауреати Алекс Ла Гуманинг «Йигит, йўл бўлсин!» ҳикоясидаги бош қаҳрамон — африкалик Кейптаун кўчаларининг бирида ҳеч қандай сабабсиз полициячилар томонидан қўлга олинади ва уни кўп ўтмай қўйиб юборадилар. Ҳикоя хотимаси «муваффақиятли» бўлса-да, асар қаҳрамони Майкл образида ёзувчи инсоний ҳуқуқи топталган, ирқчиликка қарши курашувчи қаҳрамонни яратади.

Африкаликларнинг маънавий дунёси, уларнинг хоҳишлари, шахсий бахт, ҳаётий муносабатлари ҳам Жанубий Африка новеллистлари ижодида салмоқли ўринни эгаллайди. Хусусан, Сиприан Эквенси, Жеймс Нгуги, Сембен Усмон, Эфуа Сазерлендлар ҳам ҳикоя жанрида ижод қиладилар.

Сембен Усмоннинг «Азиз Ватаним, ажойиб халқим» романида Африка халқларининг урф-одатлари, орзу-умидлари тасвирланиб, асар қаҳрамони жўшқин қалбли, толмас курашчидир. У Ватани учун курашади ва шу йўлда ҳалок бўлади. Сембен Усмон—биринчи Тошкент конференциясининг иштирокчиси, халқаро «Нилуфар» мукофотининг лауреати бўлиб, унинг ижодида она-Ватан мавзуи етакчилик қилади.

Африка адабиётининг марказида мустамлакачиларнинг Африкага ҳийла-найранглар билан бостириб келгани, уларнинг ваҳшиёна жабр-зулмлари, юрт озодлиги ва мустақиллиги учун курашда ўлимга тик қараган қора танли ватанпарварларнинг ўлмас образларини яратиш, инсон меҳнатини улуғлаш туради. Кениянинг атоқли ёзувчиси, халқаро «Нилуфар» мукофотининг лауреати Жеймс Неугининг «Мумби» романида Африка халқларининг инглиз империалистларига қарши миллий озодлик ва мустақиллик учун олиб борган кураши акс эттирилган бўлса, «Йиғлама, гўдак» романида эса ёш кенияликнинг тақдири тасвирланади.

Эрк ва озодликнинг чинакам жарчиси Руй де Норонья «Қўзғолу, қил ҳаракат!» шеърида:

О, Африка! Ҳукмронку,
сенда ёт бир тартибот —
Қандай қилиб тинч ётибсан!
Тезроқ уйғон, бер жавоб!..
Эй, Африка, вақт келди!
Қўзғолу, қил ҳаракат!—

деб босқинчиларга қарши курашга чақиради. Биринчи Тошкент конференциясининг иштирокчиси камерунлик Бенжамен Матип ўзининг «Тошкент овози» мақоласида: «Империализм Африка устига ўзининг қора кўланкасини ёзди ва уни зулматга айлантирди. Мана шу зулматда халқ ўз озодлиги учун жон-жаҳди билан курашмоқда»,— дейилади.

Мозамбик шоири, халқаро «Нилуфар» мукофоти лауреати Марселино Душ Сантуш «Чин севги қўшиғи» шеърида халқларнинг бирдамлиги ҳақида гапириб, «Турли йўллар Тошкентда кенг, ёруғ йўлга бирлашди» деган фикрини ифодалаб:

Ҳамма йўлларга,
Дўстлик дарахтин
Ўтқазмоқликнинг
Келгандир вақти,— деб ёзади.

Шоир «Шангана» достонида ўз халқи тортаётган азоблардан ҳайқиради. Достон исёнкорлик руҳи билан суғорилган бўлиб, мустамлакачиларга қарши ғазаб, шоирнинг келажакка умиди ифодаланади:

Сен ҳам тинглагайсан тезда.
Янгроқ эрк овозини,— деб озодлик тонгги яқинлигига ишонч билдиради:

О, гўзал Мозамбик,
О, сен ҳосилдор тупроқ
Сен ҳам тинглагайсан тезда
Эркинлик овозин янгроқ!

Африка адиблари ўзлари инсониятнинг ажралмас қисми эканликларини тобора чуқур ҳис этмоқдалар. Улар ижодида халқлар бирдамлиги, дўстлик мавзуси асосий ўринни эгалламоқда. Ҳозирги кунда Африка шоирининг Совет Иттифоқи тўғрисида, совет шоирининг Африка халқларининг кураши ҳақида ёзиши «Тошкент руҳи» иборасининг халқлар орасида дўстлик, биродарлик, маданий ҳамкорлик рамзи бўлиб қолганини кўрсатади.

Вилоят ФАЙЗИЕВА,
филология фанлари кандидати.

В. ГОРБАТКО: ЗАМИНДАН ФАЗОГА КЎТАРИЛГАН ҲАМКОРЛИК

Ўзбекистон ССРда Монголия Халқ Республикаси кунларида икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони, СССР космонавт-учувчиси, совет-монгол дўстлик жамияти марказий правлениесининг раиси В. В. Горбатко ҳам иштирок этмоқда. Газетамиз махсус мухбири Э. Эрназаров В. В. ГОРБАТКОдан қуйидаги интервьюни олди:

— Виктор Васильевич СССР ва МХР халқлари ўртасидаги дўстлик, иқтисодий ҳамкорлик, маданий алоқаларни мустаҳкамлашга совет-монгол дўстлик жамияти Ўзбекистон бўлимининг қўшаётган ҳиссаси ҳақида гапириб берсангиз.

— Аввало шуни айтиш керакки, серқуёш диёрингиздаги МХР кунлари совет-монгол дўстлик жамиятининг 25 йиллиги нишонланаётган пайтда ўтмоқда. Совет ва монгол халқлари ўртасидаги қон-қардошларча дўстлик ва ҳамкорлик алоқаларини янада кенгайтириш ва чуқурлаштиришга жамиятимизда энг йирик бўлимлардан бири ҳисобланган Ўзбекистон бўлими салмоқли ҳиссасини қўшяпти. Республикангиз бўлими жуда кўп бошланғич ташкилотларга эгадир. Йирик-йирик корхоналар, хўжаликлар, ташкилот ва муассасалар совет-монгол дўстлик жамиятининг коллектив аъзоларидир.

Ўзбекистон бўлими совет-монгол дўстлигини мустаҳкамлашга қаратилган муҳим тадбирларда фаол иштирок этмоқда. Ўтган йили Монголия Халқ Республикасида Ўзбекистон ССР мисолида Совет Иттифоқи кунлари ўтказилганлиги кўпчиликка маълум бўлса керак. Бу кунлар давомида Совет Ўзбекистони вакиллари МХРнинг кўпгина шаҳарлари, аймоқларида бўлиб монгол дўстлари билан учрашдилар. Ўзбекистонлик санъат усталари, жумладан, «Ялла» ва «Шодлик» ансамбллари концертлар қўйиб беришди. Улан-Баторда ўзбек рассомлари асарларининг кўргазмаси очилди, ўзбек фильмлари фестивали бўлиб ўтди.

Мамлакатимизнинг кўпгина иттифоқдош республикалари қатори Ўзбекистон вакиллари МХРга кўрсатилаётган иқтисодий ва техникавий ёрдамга ҳам ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар. Улар кўмир ва рангли металлар конларини қидириб топишда, саноат корхоналари, электр станциялари қурилишида қардош халққа яқиндан кўмаклашмоқдалар.

Заминдаги ҳамкорлик космик фазогача кўтарилди. 1981 йилда биринчи монгол космонавти Ж. Гуррагча билан биргаликда ҳамюртингиз Владимир Жонибеков космосга парвоз қилди. Унга Монголия Халқ Республикаси Қаҳрамони унвони берилган.

Ҳеч шубҳа йўқки, Ўзбекистонда бошланган МХР кунлари совет-монгол, шу жумладан ўзбек-монгол дўстлигини янада мустаҳкамлайди. Бу қардошлик ва интернационализм байрамида иштирок этаётганлигимдан мамнунман.

— Сиз Тошкент ўзининг 2000 йиллик юбилейини яқиндагина тантанали нишонлаган кунларда шаҳримизга ташриф буюрдингиз. Тошкент ҳақидаги таассуротларингиз билан ўртоқлашсангиз.

— Мен илк бор Тошкентга бундан 12 йил муқаддам келган эдим. У пайтда кенг кўламда қурилиш ишлари олиб борилаётган эди. Ҳозир ҳам кўп жойда қурилиш майдончаларига кўзим тушди. Лекин Тошкент таниб бўлмас даражада ўзгариб кетибди.

Ростини айтганда Тошкент 20 асрлик ёшда эканлиги кишини ҳайратга солади. Чунки у ҳозир Ватанимизнинг энг навқирон шаҳарларига ўхшаб кетади. Шунинг учун ҳам Тошкентни кўҳна ва ҳамиша навқирон шаҳар деб атаса керак. У Шарқнинг чинакам юлдузига айланган.

Бутун ер юзида Тошкентни тинчлик ва дўстлик шаҳри, деб таърифлашади. Ўзбекистон пойтахтида тантанали очилган Монголия Халқ Республикаси кунлари бу таъриф нақадар тўғри эканлигини яна бир маротаба исботлаб турибди. Аминманки, Совет Ўзбекистони халқи, шу жумладан тошкентликлар МХР кунлари зўр муваффақият билан ўтишини таъминлайдилар.

Суҳбат охирида В. В. Горбатко «Тошкент ҳақиқати» газетхонларига эзгу ниятлари изҳор этилган дастхатини тақдим этди.

Дорогим читателям «Тошкент хакикати» мои самые наилучшие пожелания во всех делах, работе, учебе, жизни, выполнении всех заданий XI пятилетки и космического здоровья!
Летчик-космонавт СССР
[подпись]

МАРДЛИК— МАНГУЛИК

ЙИЛЛАР ЎТСА ҲАМ...

— Бу воқеа Белоруссиянинг Бобруйск шаҳри яқинида бўлган эди,—дея ҳикоясини бошлади собиқ жангчи Пасидин Файзиев. — Танкларимиз ҳужумга ўтишдан олдин атрофни разведка қилиш учун дивизион командири лейтенант Гусев ихчамгина бўлганим учунми мени ўзи билан бирга олиб кетди.

Гусев менга ўша қишлоқни кузатиб келишни топширди. Бироз эмаклагач, қишлоқ чекасидаги уйнинг деворига яқинлашиб, ҳовлини кузатдим. Ҳовлидаги қудуқ ёнида устига бочка ортилган бир от-арава турарди. Уй ичкарисидан узун бўйли озғингина кампир чиқиб қолди. Мен аста хуштак чалдим. Кампир атрофга аланглаб мени кўргач, саросимага тушиб қолди. Ўтлар орасидан сал кўтарилдим-да, уни имладим.

Кампирдан қишлоқда немислар йўқлигини, фақатгина икки фашист сувга келишганлигини билиб олдим. Аста қўрадан ўтиб, қудуқ ёнига бордим. Аравада бир автомат ва бир карабин, кийим-кечаклар бор эди. Фашистлар эса ҳовли этагидаги ариқда бақириб-чақириб чўмилишарди. Фурсат кетмасдан қуролларни ва ҳужжатларни олдим-да, сойга тушдим. Улар мени сезишмади. Ўрнимдан турдим-да, душманларга қараб бақирдим:

— Ўлимдан олдин, чўмилиб оляпсанларми?

Икки немис қўрқувдан қотиб қолди ва «Рус, рус, отма! Отма!» — деб ялина бошлашди.

Хуллас, Гусев иккимиз уларни штабга ярим яланғоч олиб келганмиз. Роса кулгу бўлганди ўшанда...

П. Файзиевнинг бу ва бундан олдинги жасоратлари инобатга олиниб «Жанговар хизматлари учун» медалига тавсия этилган эди. 1944 йилда қисм командири медални ўз қўли билан топширди. Аммо, у 1945 йил 15 март куни немис тупроғида бўлган оғир жангларнинг бирида яраланди. Госпиталда салкам 5 ой даволанди. Хуллас, медалини йўқотиб қўйди.

Яқинда оила аъзоларини қувонтирадиган бир воқеа юз берди. Бу воқеа Бурчмулла қишлоғи аҳлини ҳам, Пасидин ака кўп йиллардан бери ишлаётган Калинин районига жойлашган Тошкент геология-экспедиция қидирув партияси коллективини ҳам қувонтириб юборди.

Собиқ жангчини Бўстонлиқ район ҳарбий комиссариатига таклиф этишди. Бу ерда уни 1945 йилги сўнгги жангларда кўрсатган қаҳрамонлиги учун берилган юксак мукофот — «Қизил Юлдуз» ордени ва ўзи йўқотган «Жанговар хизматлари учун» медали кутарди.

А. РАҲИМБЕРДИЕВ.

ТОШКЕНТ БОШ УНИВЕРСАЛ МАГАЗИНИДА

ХИЗМАТИНГИЗДА БЎЛАЙЛИК, АЗИЗЛАР!

Улуғ Ватан уруши ветеранларига кўрсатилаётган ғамхўрлик, уларга яратилаётган имтиёзлар кўлами йил сайин кенгайиб бормоқда. Тошкент бош универсал магазинида уруш ветеранларига хизмат кўрсатиш учун махсус секциянинг ташкил қилиниши ана шу ғамхўрликнинг кичик бир тимсолидир. Куни кеча очилган бу савдо шахобчаси пойтахтнинг Октябрь, Собир Раҳимов, Киров районларида истиқомат қилаётган ветеранларга мўлжалланган.

Савдо майдони 80 квадрат метр бўлган хонага турли ассортиментдаги саноат моллари — кундалик эҳтиёж буюмлари, кийим-кечаклар, гилам ва холодильниклар батартиб жойлаштирилган. Зоҳид Каримов, Муҳаррам Ҳамдамова, Маҳмуд Каримов сингари хушмуомала савдо ходимлари ветеранларга намунали хизмат кўрсатишяпти. Айни вақтда харидорлардан камёб саноат молларига буюртмалар қабул қилинмоқда.

—Мазкур секцияни очишдан олдин тайёргарлик кўрилди, — дейди бош универсал магазинининг директори Я. Иброҳимов. — Хизмат кўрсатилиши лозим бўлган ҳар уч районда истиқомат қилаётган Улуғ Ватан уруши ветеранлари рўйхатга олинди. Ана шу рўйхат асосида махсус картотека очилди. Ветеранларнинг буюртмалари ўз дафтарига ёзиб борилади. Уларнинг бажарилганлиги ҳақидаги хабар телефон ёки почта орқали мижозларга маълум қилинади.

Истеъфодаги подполковник П. Евтифеев янги очилган секциянинг биринчи харидори бўлди. У ўзига керакли саноат молларини харид қилар экан, ветеранларга кўрсатилаётган ғамхўрлик учун партия ва ҳукуматимизга миннатдорчилик изҳор қилди. Ана шундай мамнуниятни савдо шахобчасидан чиқиб келаётган табаррук қариялар ҳар бирининг чеҳрасидан уқиш мумкин.

Р. ШЕРАЛИЕВ.

СУРАТЛАРДА: пойтахтдаги бош универсал магазинининг Улуғ Ватан уруши ветеранларига хизмат кўрсатувчи секциясида.

В. Портнов фотолари.

Редактор Н. НАСИМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ПУШКИН НОМЛИ МАДАНИЯТ ВА ИСТИРОҲАТ БОҒИДА

25, 26 сентябрь кунлари

«МУШТУМ» журналининг 60 йиллик юбилейи муносабати билан

КУЛГИ КЕЧАСИ ЎТКАЗИЛАДИ

Кечада «МУШТУМ» журнали ижодкорлари, авторлар, «табассум»чилар, Ш. ҒОЗИЕВ раҳбарлигидаги «ХАНДА» ансамбли, хонандалар, аскиячилар, қизиқчилар ва бошқалар қатнашадилар.

Кеча соат 20.00 да бошланади

«БОШ ҚОТИРМА»НИНГ ОСОН УСЛУБИ

«ЭЛЕКТРОНИКА—МК—45» ихчам микрокалькуляторлари мураккаб математик ҳисоб-китобларни тайёрлашда жуда ҳам қўл келади.

Бундай стол микрокалькуляторларини ишлатиш махсус тайёргарликни тақозо этмайди.

У қуйидаги амалларни бажариш имконини беради:

— факториални ҳисоблайди,
— қавс ичидаги икки даражали сонларни ҳисоблайди.
— хотира билан ишлаётганда П, П—, Пх, П): арифметик жараёнларни автоматик тарзда бажаради.

— Сонларни экспотенциал жамлайди.
— регистр индикациясига «П» сонларни киритади,
— ҳар бир клавишдан фақат биргина функцияни бажаришда фойдаланади.

— тўртта арифметик амални ҳисоблайди.
— табиий ва ўн мингли логарифмларни, антилогарифмларни ҳисоблайди.
— тўғри ва тескари тригонометрик функцияларни ҳисоблайди.
— тескари катталикдаги сонларни ҳисоблайди,
— илдизга кўтаради,
— илдиздан чиқаради,

— даражаларда ифодаланган сонларни радианларда ифодаланган сонларга ўтказади ва тескари вазифани бажаради.
— Маълумотларни ва дилда сақланган жараёнларни эслаб қолади.
— индикатор рақамлари яшил ёришганида ахборотларни ҳисоблашнинг қулайлигини таъминлайди.

Клавиши катталаштирилган ҳажмда бўлиб, оҳиста бармоқ теккизилиши билан ишлаб кетади.

220 вольт кучланишли ўзгарувчан ток тармоғидан қувват олиб ишлайди.

Ҳажми 241x185x77 мм.
Баҳоси — 125 сўм.

«РЕКЛАМА» МАРКАЗИЙ АГЕНТЛИГИ.
«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» Бутуниттифоқ бирлашмасининг Ўзбекистон реклама агентлиги

(Телефон 42-95-91).

Ф. Хўжаев номидаги 1-пойабзал фабрикаси қошида очилган

143-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

ЙИГИТ ВА ҚИЗЛАРНИ

ЎҚИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

БИЛИМ ЮРТИ ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛАР БЎЙИЧА МАЛАКАЛИ МУТАХАССИСЛАР ТАЙЁРЛАЙДИ:

пойабзал қисмларини бичувчилар, заготовка тикувчи, пойабзал тикувчи, тайёр маҳсулотни қабул қилувчи контролёрлар, слесарь ремонтчи, электромонтёр, конструктор-модельер, модали пойабзал тикувчи.

БИЛИМ ЮРТИГА ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН 8—10 СИНФНИ ТАМОМЛАГАН ЎҚУВЧИЛАРГА ҲАММА ҲУНАР БЎЙИЧА ЎҚИШ МУДДАТИ 6 ОЙ ВА УЛАР 70 СЎМ СТИПЕНДИЯ БИЛАН ТАЪМИНЛАНАДИЛАР. **Практикада ишлаган иш ҳақининг 50 процентини оладилар. Билим юрти қошида ўқувчиларнинг маданий ҳордиқ чиқариши учун пойабзалчилар маданият саройи ва ундаги туристик, спорт ва ҳаваскорлик тўгараклари мунтазам равишда ишлайди. Булардан ташқари билим юрти қошида бепул болалар ва аёллар кўйлакларини бичиш-тикиш курси очилган, битирувчиларга гувоҳнома берилади.**

БИЛИМ ЮРТИ ҚОШИДА ИШЧИ ЁШЛАР МАКТАБИ БОР
ЎҚИШ ГРУППАЛАР КОМПЛЕКТЛАНГАНДАН СЎНГ БОШЛАНАДИ.

Билим юртини аъло битирган ўқувчиларга техникум ва институтга йўлланма берилади.

Ўқишга киришни хоҳлаганлар қуйидаги ҳужжатларни тақдим қилишлари лозим: директор номига ариза, маълумоти ҳақида ҳужжат, туғилганлиги тўғрисида гувоҳнома ёки паспорт, турар жойидан, саломатлиги ҳақида справкалар, 3x4 см. ҳажмида 6 дона фотосурат.

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳар, Б. Хмельницкий кўчаси, 6-уй (2, 3, 6, 14-троллейбусларнинг, «Пойабзал фабрикаси бекати). Телефонлар: 53-99-91, 53-99-04.

МАРКАЗИЙ «ЮБИЛЕЙ» СПОРТ ЗАЛИДА

Тренировка қилиш учун мўлжалланган майдонда

25 ва 26 сентябрь кунлари

«А» класси биринчи лигаси командалари ўртасида

ХОККЕЙ

«БИНОКОР» (Тошкент) — «КРИСТАЛЛ» (Саратов)
Ўйинлар соат 18.30 да бошланади. Якшанба куни соат 17.00 да бошланади.

Марказий «ЮБИЛЕЙ» спорт зали кассаларида билетлар сотилмоқда.

Коллектив бўлиб келиш учун заявкалар қабул қилинади.

Справкалар олиш учун телефонлар: касса — 46-03-12, 46-70-31; тренировка қилиш учун мўлжалланган майдон — 46-71-82; администратор: 46-07-53, 46-68-77

М. ҚОРИЕҚУБОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

27 СЕНТЯБРЬ СОАТ 19.30 ДА

Тошкентнинг 2000 йиллик юбилейига бағишланади.

Бутуниттифоқ профессионал бадиий коллективлар кўриги—конкурси дипломанти ва Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати

ВОКАЛ-ХОРЕОГРАФИК «ЛАЗГИ» АНСАМБЛИНИНГ

БАЙРАМ КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар:
Ортиқ ОТАЖОНОВ, Гулсара ЁҚУБОВА

Солистлар: Қўзибой Отажонов, Мавлуда Ойнақулова, Ўктам Аҳмедов, Фируза Солиҳова, Маъмуржон Мадвалиев, Фируза Мирҳамидова, Нурилла Жумёзов, Раъно Жуманиёзова ва бошқалар.

Ўзбек халқ чолғу асбоблари ансамбли

Программани — Ўғилой ИБОДУЛЛАЕВА олиб боради.

«ЛАЗГИ» ансамблининг бадиий раҳбари — Ортиқ ОТАЖОНОВ.

Музика раҳбари — Асқарали ҲИДИРОВ.

«СНЕЖИНКА»

— ИЧИМЛИКНИ ЯХНА ҚИЛАДИ,
— МУЗ ТАЙЁРЛАЙДИ,
— САБЗАВОТ ВА МЕВАЛАРНИ ДУРКУН САҚЛАЙДИ,
— НОЗУ НЕЪМАТЛАРНИ УРИНТИРМАЙДИ.

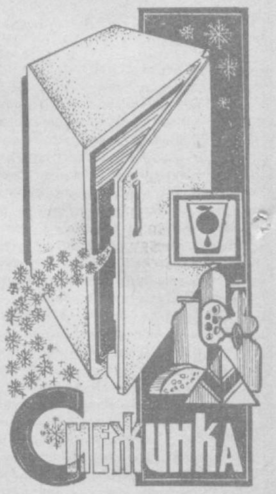

— Музни ярим автоматик тарзда эритиб юбориш системаси холодильникнинг ичини орасталаш вақтини анчагина қисқартиради;

— Янги хладагент туфайли унинг электр қувватини сарфлаши камайтирилган;

— музлатиш бўлмасининг янги материаллари унинг ичини орасталаш пайтида трубкалар шикастланишининг олдини олади;

— Паст ҳароратли бўлмасидаги 12°С нознеъматларни уч-тўрт ҳафта мобайнида яхши сақланишини таъминлайди.

Бу фазилатлар ана шу холодильникнинг афзаллигидан далолат беради.

Ҳатто энг кичик ошхонада ҳам «СНЕЖИНКА» учун муносиб жой топила қолади. Бунинг учун 1/3 кв. м. майдон етарлидир.

ТЕХНИКА ХАРАКТЕРИСТИКАСИ:

Холодильник камерасининг умумий ҳажми — 240 куб/дм.;
паст ҳароратли бўлмасининг ҳажми—21,6 куб/дм;
бир сутка давомида электр қувватини (атрофдаги ҳавонинг ҳарорати 25°С ва холодильник камерасида ўртача ҳарорат 5°С бўлганида) 1,7 киловатт-соатдан ортиқ сарфламайди.

ГАБАРИТ РАЗМЕРЛАРИ:

баландлиги — 1435 мм;
кенглиги — 570 мм;
энига — 600 мм;
оғирлиги — 67 кг.

САМАРҚАНД ХОЛОДИЛЬНИКЛАР ЗАВОДИ.
«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» Бутуниттифоқ бирлашмасининг Ўзбекистон реклама агентлиги
(телефон 42-95-91).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

МТ-I. 9.00 — «Время». 9.40 — «Спортлото»нинг 39-тиражи. 9.50 — «Ота-оналар, Сизлар учун». 10.20 — «Кўплаб сифатли товарлар етказиб берайлик». 10.50 — «Сизга манзур китоблар». 11.35—«Ёнингдами ўртоқ». 12.35 — «Ўсимликлар олами». 13.20 — Волейбол бўйича Европа чемпионати. 13.50 — «Камалак». 14.15 — «Инсон. Ер. Коинот». 15.00 — «Дунё воқеалари». 15.15 — «Москвичка» телевизион клуби. 16.30 — «Мўъжизасиз-мўъжизалар». 17.25 — «Петрушка балетидан сюита». 17.40 — «Ҳамдўстлик». Телевизион журнали. 18.10 — Мультфильм. 18.25 — Сиёсий шарҳловчи В. А. Вознесенский суҳбати. 18.55 — Ҳужжатли фильм. 19.20 — «Комбатлар». Телевизион бадиий фильм. 1- ва 2-сериялар. 21.30 — «Время». 22.05 — «Д'Артаньян ва уч мушкетёр». Уч серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия. 23.40 — Концерт. 00.20 — Классик кураш бўйича жаҳон чемпионати. 00.50 — Янгиликлар.

МТ-II. 9.00 — Эрталабки гимнастика. 9.15 — «Агар соғлом бўлай десанг». 9.30 — С. Прокофьев. «Иркит ўрдакча». 9.50 — Илмий-оммабоп фильмлар. 10.35 — «Тонгги почта». 11.05 — Волейбол бўйича Европа чемпионати». 11.35 — «Поль Гоген». Етти серияли телевизион бадиий фильм. 6- ва 7-сериялар. 13.20 —Мультфильм. 13.30 — Телеспектакль. 16.20 — Қозоғистон телевидениесининг программаси. 17.30 — «Здоровье». 18.15 — Концерт. 20.15 — «Халқаро обзор». 20.30 — «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар». 20.45 — Ҳужжатли фильм. 21.00 — Музикали киоск. 21.30 — «Время». 22.05 — «Тўпли хоккей бўйича СССР кубоги». 22.50 — Хоккей бўйича СССР чемпионати.

ЎзТВ-I. 10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Фильм-концерт. 10.40 — «Ҳаёт билан ҳамдам». Бадиий фильм. 12.05 — Жанговар постда. 12.35 — Шоирлар —болаларга. 13.05 — Ҳаёт каби тирик. 13.35 — Ҳужжатли фильм. 17.00 — Дўстлик экрани. 18.00 — Мультфильм. 18.15 — Концерт. 18.45 — Мультипанорама. 19.30 — «Ахборот». 19.45 — Қўшиқнавис шоирлар. 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Қўшиқнавис шоирлар. (Давоми). 21.30 — «Время». 22.05 — «Хирмонингизга барака». 22.25 — «Оқибат» бадиий фильм.

ТОЖИКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 24/IX да **Ҳар тўнисда бир айб**, 25/IX да **Гурунг.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 24, 25/IX да **Ишонмасанг ўламан.**

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА **— «Аёл йиртқичлар даврасида» аттракциони иштирокида Москва цирки артистларининг гастроллари** (19.30 да).

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
Ўзбекистон Коммунистик партияси Тошкент область комитети ва халқ депутатлари Тошкент область Советининг органи

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000. Тошкент—П, ЛЕНИН кўчаси, 41

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916, 325748, масъул секретарь—334808, 325353, секретариат — 325750. БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 325778, саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749, қишлоқ хўжалиги — 325647, пропаганда; совет қурилиши — 325645, фан, маданият ва олий ўқув юртлари — 325553, адабиёт ва санъат — 325767, ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325733, хатлар ва оммавий ишлар; фельетонлар — 334048, 325354. Фотомухбир — 325894.